

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2004-2005

26 januari 2005

BELEIDSNOTA

Ruimtelijke Ordening

Monumenten en Landschappen

2004-2009

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij
en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Joke Schauvliege**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch, N.;

mevrouw Hilde Crevits, de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege;

mevrouw Stern Demeulenaere, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille;

de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Frans Peeters, Jan Verfaillie;

de heren Karlos Callens, Jean-Marie Dedecker, mevrouw Dominique Guns;

de heren Herman Lauwers, Jacky Maes, Ludo Sannen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Mark Demesmaeker.

Zie:

92 (2004-2005)

- Nr. 1: Beleidsnota
- Nrs. 2 en 3: Met redenen omklede moties

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening.....	4
A. Ruimtelijke Ordening	4
1. Fundamentele uitgangspunten van het beleid	4
2. Speerpunten van het beleid	5
3. Instrumenten van het beleid.....	6
B. Onroerend erfgoed	7
1. Fundamentele uitgangspunten van het beleid	7
2. Speerpunten van het beleid	8
2.1 Monumentenzorg.....	8
2.2 Landschappen.....	9
2.3 Archeologie.....	9
II. Bespreking	10
A. Ruimtelijke Ordening	10
1. Integreernde en coördinerende rol	10
2. Rechtszekerheid en handhavingsbeleid	11
3. Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en afbakeningsprocessen.....	13
4. Tweedeling buitengebied en stedelijk gebied	17
5. Subsidiariteit	20
6. Grondbeleid.....	22
7. Ruimte voor wonen.....	24
8. Ruimte om te ondernemen en te werken	28
9. Ruimte voor mobiliteit.....	31
10. Ruimte voor para-agrarische activiteiten	31
11. Weekendverblijven en ruimte voor recreatie	31
B. Onroerend Erfgoed.....	33
1. Monumentenzorg	33
1.1 Algemeen beleid.....	33
1.2 Financieel luik	36
2. Landschappen	38

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak de beleidsnota Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen 2004-2009 op 25 november en 2 december 2004.

Naar aanleiding van de bespreking werd een met redenen omklede motie ingediend door de heer Pieter Huybrechts (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 92/2*) en door de heer Patrick Lachaert, mevrouw Joke Schauvliege en de heren Bart Martens, Jan Loones, Bart Caron en Jos Bex (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 92/3*).

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

De heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening licht de beleidsnota toe. De beleidsnota bestaat uit een luik Ruimtelijke Ordening en een luik Onroerend Erfgoed.

A. Ruimtelijke Ordening

De minister benadrukt voorafgaand dat het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, dat dateert van 18 mei 1999, een belangrijke vernieuwing betekende. Tijdens de vorige regeerperiode moesten een aantal kinderziekten van het nieuwe decreet worden overwonnen. Er moesten ook een aantal bepalingen worden gewijzigd die in Vlaanderen als absurd werden gevoeld, meer bepaald wat betreft de problematiek van zonevreemde constructies en weekendverblijven, de afbakening van de stedelijke gebieden en het vergunningenbeleid.

De beleidsnota is telkens opgesplitst in fundamentele uitgangspunten en instrumenten. De uitgangspunten kunnen het voorwerp uitmaken van een brede discussie, niet alleen bij de start van deze nieuwe legislatuur, maar ook de komende vijf jaar.

Ruimtelijke Ordening is een middel om een doel te bereiken, namelijk het ordenen van de samenleving. Om dit te realiseren, is er een maatschappelijke draagvlak nodig. Het beleid moet dus gericht zijn op de noden en de tevredenheid van alle participanten of ‘stakeholders’, of het nu landbouwers zijn of natuurverenigingen. Het is een verhaal van rechten en plichten maar ook van duurzame ruimtelijke ontwikkeling.

lijk draagvlak nodig. Het beleid moet dus gericht zijn op de noden en de tevredenheid van alle participanten of ‘stakeholders’, of het nu landbouwers zijn of natuurverenigingen. Het is een verhaal van rechten en plichten maar ook van duurzame ruimtelijke ontwikkeling.

1. Fundamentele uitgangspunten van het beleid

Ruimtelijke Ordening moet vertrekken van een aantal belangrijke uitgangspunten: de integrerende en coördinerende rol van ruimtelijke ordening, het zorgvuldig en kwalitatief ruimtegebruik, de rechtszekerheid, het verminderen van de administratieve lasten en het vereenvoudigen van de procedures, het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, de discussie over buitengebied en stedelijk gebied, het toepassen van de subsidiariteit en het feit dat in de ruimtelijke ordening de doelstellingen en niet de instellingen centraal staan. De minister licht de uitgangspunten toe omdat die de filosofie van de beleidsnota uitmaken.

De integrerende en coördinerende rol van de ruimtelijke ordening verwijst naar het feit dat tal van maatschappelijke actoren aanspraak maken op de ruimte, dat gebeurt onder meer wegens demografische en economische imperatieven, sociale verzuhtingen en technologische ontwikkelingen. De ruimtelijke ordening moet echter sturend optreden en kan zich niet beperken tot een passieve rol. Als scheidsrechter moet ze boven de sectoren staan en streven naar een algemene duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Daarmee moet de ruimtelijke ordening ook antwoord geven op de sectorale belangen. Met de huidige planningsprocessen behoort een sturend optreden volgens de minister tot de mogelijkheden. Dit eerste uitgangspunt moet bekeken worden in samenhang met het derde uitgangspunt, met name rechtszekerheid

Er moet ook aandacht zijn voor een kwalitatief gebruik van de ruimte en hergebruik van de ruimte. Dit is een tweede uitgangspunt. Ook een selectieve verweving van functies en meervoudig ruimtegebruik moet mogelijk zijn. Indien dit niet gebeurt, zal er in Vlaanderen snel veel te weinig grond zijn.

Een vijfde uitgangspunt is de subsidiariteit. De minister meent dat dit punt niet wordt betwist. Tijdens de vorige regeerperiode werd beslist aan de gemeenten hun historische rol inzake het vergunningenbeleid terug te geven. De minister denkt dat

dit een juiste beslissing is geweest. Er zijn geen problemen met de kwaliteit of de democratische controle op het vergunningenbeleid inzake Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu, al kunnen er uitzonderingen zijn. De Vlaamse administratie heeft uiteraard een opdracht inzake kwaliteitsbewaking.

Ook de provincies worden stilaan een volwaardig planningsniveau. De vijf provinciale ruimtelijke structuurplannen zijn inmiddels tot stand gekomen en zullen hun beslag moeten krijgen in een aantal provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen. In de ene provincie vordert dit sneller dan in de andere en iedere provincie legt haar eigen accenten. Het afbakenen van de kustgebieden in West-Vlaanderen is volgens de minister een goed voorbeeld daarvan. De ruimtelijke structuurplanning in Limburg ziet toerisme als een economische hefboom. Daarom wordt er werk gemaakt van de vrijwaring van landschappen en van het cultuurhistorisch patrimonium. De provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant hebben vooral aandacht voor de dringende nood aan bedrijventerreinen. In het geval van Vlaams-Brabant zullen gewest en provincie de handen in elkaar slaan naar aanleiding van de problematiek van de luchthaven van Zaventem. De provincies zijn dus een derde volwaardige partner op het terrein.

De minister wil de samenwerking de komende maanden gestalte geven. In het verleden gebeurde het overleg op een informele manier bij de administratie voor Ruimtelijke Ordening, met de bestendig afgevaardigden en met de ambtenaren van het gewestelijk en provinciaal niveau. De minister wil nagaan of dit decretaal moet worden vastgelegd. Een laatste uitgangspunt is dat de doelstellingen en niet de instellingen centraal staan. Er is bijvoorbeeld vraag naar bijkomende sociale woningen en bijkomende woongebieden. De minister stelt dat men moet nagaan wie die het best kan ontwikkelen en meent dat de gemeente, de provincie en het gewest zich het best kunnen bezighouden met kwaliteitsbewaking en minder met de eigenlijke projectontwikkeling. De Raad van State heeft trouwens een aantal belangrijke uitspraken gedaan over intercommunaal gedrag dienaangaande. De minister denkt in dit verband ook aan PPS-constructies.

Inzake de ruimtebalans wil de minister nagaan of een aantal historische vergissingen kunnen worden rechtgezet, bijvoorbeeld zonevreemde bossen

die ingekleurd zijn als woonparkgebieden. Dergelijke problemen zouden moeten worden opgelost zonder dat planschade moet worden betaald. De minister verwijst naar een uitvoerbaar arrest van het Hof van Beroep van Gent waarbij de Vlaamse Regering veroordeeld is tot het betalen van een aanzienlijke schadevergoeding voor het klasseren van een landschap in 1980.

2. Speerpunten van het beleid

De speerpunten van het beleid inzake ruimtelijke ordening zijn: ruimte om te wonen, ruimte om te ondernemen en te werken, ruimte voor recreatie, jeugd en cultuurbeleving, ruimte voor platteland, ruimte voor mobiliteit en ruimte voor natuur.

De behoeften aan voldoende beschikbare woningen en kwalitatieve woonomgevingen zijn gekend. Er moet nagedacht worden over hoe om te gaan met de gevolgen van vergrijzing en gezinsverdunning. De minister verwijst naar het idee van kangoerewoningen en bouwen in een tweede bouwlijn. Er wordt een actief grond- en pandenbeleid gevoerd. De minister weet dat er opmerkingen zijn inzake de timing van de uitvoering van het grond- en pandenbeleid, maar het is ook een zeer complex dossier. Er zijn in de vorige legislatuur voorbereidende studies gebeurd. De minister wil verder proberen om beschikbare bouwgrond in eigendom van openbare besturen en kerkfabrieken op de markt te brengen en fiscale maatregelen inzetten om de restbouwgronden in steden beschikbaar te maken. De vorige regering heeft met een rondzendbrief een eerste versoepeling doorgevoerd inzake de woonuitbreidingsgebieden. Er is ook opdracht gegeven tot het opstellen van een kadaster van woonuitbreidingsgebieden, dat in het voorjaar van 2005 beschikbaar zal zijn en meer rechtszekerheid zal creëren.

Het tweede speerpunt is ruimte om te ondernemen en te werken. Tegen 2007 zal 7000 hectare extra bedrijfsruimte moeten ingevuld worden, waarvan 4100 op gewestelijk niveau. Op dit ogenblik is drie vierde gepland, nog 1019 hectare moet gepland worden. Bij de actualisering van het RSV moet nagegaan worden welke richting wordt uitgegaan: wat is de noodzakelijke ijzeren voorraad? Is er, ingevolge de heroriëntering van de economie en de nieuwe vormen van ondernemen, inderdaad een bijkomende nood aan bedrijventerreinen en zo ja,

aan welke terreinen? Als Vlaanderen zich wil positioneren als het logistieke hart van West-Europa, moet volgens de minister in ruimte worden voorzien voor logistieke bedrijven waar zowel hooggeschoolde werkgelegenheid als werknemers met een lage scholingsgraad vereist zijn. De minister geeft het voorbeeld van Nike bij Laakdal. Waar mogelijk moet ook aan brownfieldontwikkeling worden gedaan, zoals in Vilvoorde gepland wordt.

Recreatie en vrije tijd krijgen een steeds prominere plaats in onze levensstijl. Het principe van het meervoudig ruimtegebruik moet gemaximaliseerd worden.

Wat de ruimte voor mobiliteit betreft, is er het eeuwige debat over de noodzaak aan planologische initiatieven voor de invulling van de zogenaamde 'missing links' in het wegen-, waterwegen en spoorweginet. Deze vraag zal vanuit het beleidsdomein Mobiliteit en deels ook vanuit Openbare Werken gestuurd worden.

Een volgend speerpunt is ruimte voor het platteland. Gekaderd in de doelstelling van de minister-president om te komen tot een activering van het plattelandsbeleid, is Vlaanderen ingedeeld in vijftien buitenregio's.

Het principe van groene (omzetting naar natuurbestemming) en gele (omzetting naar landbouwbestemming) ruimtelijke uitvoeringsplannen heeft tijdens de vorige regeerperiode volgens de minister tot een blokkering geleid. Er wordt nu afgewerkt wat gestart is, maar er wordt ook overgegaan naar een nieuw systeem, waarbij gewerkt wordt met 15 buitengebiedregio's. Er lopen twee pilootprojecten waarover de minister later bijkomende informatie zal verstrekken. Gelijktijdig met de landbouwgebieden worden ook de natuurgebieden afgebakend en wordt in voldoende nieuwe bosgebieden voorzien.

3. Instrumenten van het beleid

De minister licht vervolgens de instrumenten voor het beleid inzake ruimtelijke ordening toe. Er is structuurplanning voor nodig, gevolgd door ruimtelijke uitvoeringsplannen. Er moeten stappen vooruit worden gezet inzake het vergunningenbeleid, het grondbeleid en het handhavingsbeleid.

Het structuurplan moet echt als een strategisch beleidsdocument beschouwd worden, op alle

niveaus, niet in het minst het gemeentelijke. De gemeenten moeten afstappen van het ad-hocvergunningenbeleid. Vandaag hebben 44 gemeenten een eigen gemeentelijk ruimtelijk structuurplan goedgekeurd. De datum die in het decreet op de ruimtelijke ordening werd opgenomen, namelijk 1 mei 2005, blijkt niet meer realistisch. De minister is van oordeel dat niemand vragende partij is voor sancties. Daarom zal op relatief korte termijn een ontwerp van decreet worden ingediend om uitstel te verlenen, maar uitstel mag geen afstel zijn. De minister overweegt wel aan kleinere gemeenten de mogelijkheid te geven om een gezamenlijk ruimtelijk structuurplan op te stellen.

Tijdens de regeringsonderhandelingen is verder de idee gerezen dat die gemeenten die afzien van het bindend gedeelte in hun structuurplan niet dezelfde rechten krijgen als de gemeenten die de volledige verantwoordelijkheid op zich nemen. Die gemeenten zullen bijgevolg voor het vergunningenbeleid voor een stuk afhankelijk blijven van een groter toezicht en controle van de Vlaamse administratie.

Inzake de ruimtelijke uitvoeringsplannen is er pionierswerk geleverd. Er moet volgens de minister nu vooral versneld worden en er moet maximale aandacht gaan naar rechtszekerheid, werkbaarheid, afdwingbaarheid en flexibiliteit.

Op Vlaams niveau is in het vergunningenbeleid in de voorbije regeerperiode de gemiddelde doorlooptijd van een stedenbouwkundige vergunning van 71 naar 22 dagen geëvolueerd. Koploper was Antwerpen, met een gemiddelde doorlooptermijn van 125 dagen in 1999 naar 17 dagen in 2004. De minister stelt vast dat de nefaste spiraal werd doorbroken en dat nu meer proactief kan worden opgetreden. Stedenbouw ontwikkelt zich als een partner van de gemeenten.

Er zijn natuurlijk nog een aantal problemen. Een daarvan is de opportuniteitsbeoordeling. De minister wil het kader waarbinnen die beoordeling kan gebeuren, uitwerken, stroomlijnen en afstemmen op de stedenbouwkundige vergunningen en voorschriften. Dat zal gevolgen hebben voor de manier waarop de gemachtigde ambtenaren beroep kunnen aantekenen tegen beslissingen van de bestedige deputatie. Verder leeft bij de publieke aanvragers van bouwvergunningen sterk de vraag om een soort willig of hiërarchisch beroep bij de minister

te kunnen aantekenen tegen beslissingen genomen door de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar.

Een andere bezorgdheid in het regeerakkoord is de klantvriendelijkheid. De minister denkt aan een infoloket en aan verdere administratieve vereenvoudiging. Hij wil op korte termijn milieu- en stedenbouwkundige vergunningen integreren en ook proberen de bevoegdheid voor het toekennen van de sociaal-economische vergunningen, die niet thuishoort op het federale niveau, naar Vlaanderen over te brengen.

De regering denkt nog aan twee bijkomende instrumenten. Bij de regeringsonderhandeling is de vraag gesteld naar het invoeren van een meldingsplicht: als de overheid binnen de twintig dagen niet reageert op een bouwaanvraag in een goedgekeurde verkaveling waarvan de voorschriften nauwkeurig zijn bepaald, wordt er geacht geen probleem te zijn en kunnen de werken aanvangen. Daarnaast wordt de invoering van het ‘gezaghebbend advies’ onderzocht. Elke burger of onderneming kan, voor zij starten met de uitvoering van hun plannen, van alle overheidsdiensten vernemen hoe de overheid zal reageren ten overstaan van welomschreven situaties.

Grondbeleid blijft een heikel punt. De minister wil daar in 2005 absoluut werk van maken. Grondbeleid moet zich focussen op de kerntaken van een gewest, bijvoorbeeld de ontwikkeling van ‘brown-fields’ en strategische bedrijventerreinen en de ontwikkeling van stationsomgevingen. De minister heeft bijvoorbeeld vernomen dat de federale regering beslist heeft om in het kader van de overname van de schulden van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de NMBS-gronden over te dragen aan Sopima, de ontwikkelingsintercommunale van de federale regering. De minister wil bekijken in welke mate er gronden op de markt kunnen worden gebracht. Een ander probleem in het grondenbeleid is er met betrekking tot voorkeurrechten in ruimtelijk kwetsbare gebieden of overstromingsgebieden.

Wat het handhavingsbeleid betreft, blijft het adagium “soepel waar het kan, streng waar het moet”. Met de bril van vandaag kan volgens de minister niet worden gekeken naar de feiten en gebeurtenissen van gisteren. Het wijzigingsdecreet van 4 juni 2003 heeft op het vlak van handhaving het voor-

werp uitgemaakt van een arrest van het Arbitragehof. De regering wil hieraan zo snel mogelijk remediëren en liefst met een zo groot mogelijk democratisch draagvlak. De Hoge Raad voor het Herstelbeleid zal worden opgericht.

B. Onroerend erfgoed

1. Fundamentele uitgangspunten van het beleid

De minister licht vervolgens de uitgangspunten van zijn beleid inzake onroerend erfgoed toe. Dat zijn: het belang van integratie, het beschermen op maat, respect voor subsidiariteit, een ontwikkelingsgerichte benadering, gedragen partnerschappen, vereenvoudiging en afstemming van procedures en transparante en alternatieve financiële stimuli.

In het beleid inzake onroerend erfgoed lag volgens de minister traditioneel de nadruk op het veilig stellen van het verleden. De minister wil naar een meer open houding en een dialoog gaan, een meerwaarde aanreiken en het systeem van inventarissen hanteren als een middel om tot integratie te komen. Het onroerend erfgoed moet meer dan ooit als een aandachtspunt naar voren worden geschoven, er moet een duidelijk referentiekader geschapen worden, ook met betrekking tot rechtszekerheid. Registratie op papier is reeds een eerste vorm van bescherming.

Het tweede uitgangspunt is het beschermen op maat. Bescherming blijft de beleids optie bij uitstek, maar er moet nagegaan worden of beschermen op zich altijd nodig of wenselijk is en eventueel moeten er alternatieven worden gezocht. De draagwijdte van de bescherming moet weloverwogen zijn.

Ten derde is er het respect voor de subsidiariteit. De Vlaamse overheid heeft in het verleden altijd het voortouw genomen. Nu ontstaat ook een groot draagvlak op het provinciale en het gemeentelijke niveau voor bescherming van onroerend erfgoed en monumentenzorg. Niet alleen de private partners maar vooral de publieke sector moeten ter zake gesensibiliseerd worden. Ook hier wil de minister een meer moderne benadering van subsidiariteit. Er moet een gezonde erfgoedreflex komen op ieder bestuursniveau evenals bij de private sector.

Het vierde uitgangspunt is een ontwikkelingsgerichte benadering. Alles begint met preventie: meer

dan ooit vraagt de minister, ook bij het toekennen van subsidies, aandacht voor een voorkomingsbeleid en duidelijke keuzes.

Voor dat alles is er, ten vijfde, nood aan goede partnerschappen met private en publieke actoren. De sector van de monumenten- en landschapszorg bruist van dynamisme. Sensibiliseren is belangrijk en de Open Monumentendag blijft wat dat betreft een speerpunt. Het tijdschrift Monumenten en Landschappen wordt opgewaarderd.

Een zesde uitgangspunt is vereenvoudiging en afstemming van procedures. Ook de sector van het onroerend erfgoed is in het verleden geconfronteerd met een opeenstapeling van decreten en besluiten. De minister wil de procedures vereenvoudigen en beter op elkaar afstemmen. Eventueel moet er werk worden gemaakt van een coördinatiedecreet onroerend erfgoed.

Het zevende uitgangspunt handelt over transparante en alternatieve financiële stimuli. In een tijd van besparingen moet worden geleerd om creatief met de middelen om te springen. Kan de taakverdeling niet herbekeken worden en kunnen de gewichten in de voorwaarden voor subsidiëring niet gewijzigd worden? Onderhoudspremies zijn bijvoorbeeld uiterst belangrijk om latere ingrepen te vermijden. De maatschappelijk return van de inzet van financiële middelen moet afgewogen worden. Kan het opgestarte systeem van restauratie-enveloppen uitgebreid worden? Kunnen er geen fondsen opgericht worden, naar analogie met National Trust in het Verenigd Koninkrijk? Er is uiteraard ook de klassieke publiek-private samenwerking. Tot slot moeten ook de Europese subsidiemogelijkheden onderzocht worden.

Verder stelt de minister dat sinds 1 juli 2003 het systeem van private stichtingen werd ingevoerd, om bijvoorbeeld kunstcollecties in onder te brengen en die zo te onttrekken aan de successierechten en aan opsplitsing. Misschien kan ook binnen Monumenten en Landschappen met dit instrumentarium gewerkt worden.

2. Speerpunten van het beleid

2.1 Monumentenzorg

Eén van de speerpunten van het beleid inzake monumentenzorg is de integratie via de inventaris-

sen. Wat is al dan niet beschermingswaardig, wat zijn de instrumenten voor de integratie? Een verdere wetenschappelijke inventarisatie in de diepte is noodzakelijk.

Voorts dient er ontwikkelingsgericht bestemd te worden. Een bescherming als monument is betekenisvol en moet daarom gebeuren op basis van een eerlijke en een doordachte selectie met welomlijnde criteria. De administratie maakt werk van deze criteria. Een voorbeeld van ontwikkelingsgerichte bescherming is het nieuwe secretariaat van de Universiteit Antwerpen. Monumenten moeten in de loop van de jaren van functie kunnen wijzigen. Door een monument een nieuwe en gepaste bestemming te geven wordt het bewaard en krijgt het een functie. Belangrijk is op voorhand te weten welke belangen tegenover elkaar moeten afgewogen worden.

De verhouding van het onroerend erfgoed tot het roerend erfgoed sluit nauw aan bij de vraag of een roerend erfgoed pas bewaard kan worden als het omgevende onroerend goed wordt beschermd. Er moet gezorgd worden voor een goed afwegingskader. Een aantal roerende goederen in depot geven kan helpen vermijden dat financiële middelen gebruikt worden om onroerend erfgoed te beschermen dat geen bewaring verdient.

De Vlaamse overheid werkt met drie partners samen. De eerste is Monumentenwacht Vlaanderen. Pleiten voor onderhoud en preventie is pleiten voor Monumentenwacht Vlaanderen. Wie een restauratiepremie aanvraagt, is eigenlijk de eerste tien jaar verplicht het goed te laten inspecteren. Omdat deze bepaling voorlopig dode letter blijft, zal volgens de minister gezocht moeten worden naar een nieuwe win-winsituatie voor de monumentenwachters en de premienemers.

Het Contactforum voor Erfgoedverenigingen (VCM) is de tweede partner. Dit forum verenigt alle particuliere organisaties en deze vrijwilligersverenigingen verdienen volgens de minister de nodige steun. Omdat de kwaliteit en de gedrevenheid van de verenigingen onderling nogal verschilt, moet de overheid nagaan hoe de kwaliteit ervan verbeterd kan worden.

Erfgoed Vlaanderen ten slotte beheert probleemmonumenten in opdracht van de afdeling Monumenten en Landschappen. Op het vlak van projectontwikkeling rond monumenten staan de

komende jaren twee belangrijkste sites op het programma, zijnde de Abdij site van Herkenrode nabij Hasselt en het Koninklijk Paleis op de Antwerpse Meir. Erfgoed Vlaanderen draagt het belang van monumentenzorg ook uit naar een breed publiek en werkt aan de bewustwording door de organisatie van de Open Monumentendag. Deze organisatie is onmisbaar geworden in dit beleidsdomein.

Een laatste speerpunt van het beleid voor monumentenzorg is de handhaving. Er moet gewerkt worden aan een duidelijk handhavingsbeleid, afgestemd op de ruimtelijke ordening. De nodige nieuwe accenten zullen gelegd worden. Er zal gestreefd worden naar win-winsituaties en gezorgd worden voor synergie tussen de sectoren binnen het nieuwe beleidsdomein RWO (Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

2.2 Landschappen

Het beheer van de Vlaamse landschapswaarden is volgens de minister een vrij recente aangelegenheid. Het nieuwe Europese Landschapsverdrag benadrukt dat een dynamisch beleid en maatschappelijke steun nodig zijn. Vlaanderen heeft dit verdrag al bekrachtigd maar de federale regering dient het nog te ratificeren. Het verdrag bevat drie hoofddacties: bescherming, beheer en inrichting van om het even welk landschap. Elk landschap heeft immers zijn kenmerken, dynamiek en historiek, die bewaard moeten worden.

De administratie zal fungeren als motor, coördinator en deskundige begeleider. Er moet verder werk worden gemaakt van een aangepast instrumentarium. Het onderbrengen van de sector Landschappen bij Ruimtelijke Planning kan de mogelijkheid scheppen om bij de ruimtelijke planning aandacht te besteden aan landschap en landschapzorg.

Ook inzake landschappen geldt dat inventarisatie een instrument is voor integratie. De beleidsnota geeft een aantal mogelijkheden aan: behoefte aan profilering en win-winsituaties. Landschapswaarden die complementair zijn met natuur-, leefmilieu-, toeristische en economische waarden moeten daarin geïntegreerd worden.

De discussie over de erfgoedlandschappen toont volgens de minister de wil aan om op een andere manier te beschermen. Deze discussie werd uitvoe-

rig gevoerd in de loop van de vorige regeerperiode. De ankerplaatsen van erfgoedlandschappen kunnen opgenomen worden in ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze opdracht is zo veeleisend dat op korte termijn op bedreigde landschappen gefocust moet worden. Ook een goede regionale spreiding is belangrijk om de steun te verhogen. Gebieden waarvoor een draagvlak bestaat om ze te beschermen, zullen via de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen beschermd worden.

Er zullen partnerschappen opgebouwd worden voor het beheer van landschappen. Inmiddels zijn 11 regionale landschappen erkend, die volgens de minister schitterend werk leveren en daarom ook de nodige steun verdienen.

Het nieuwe premiestelsel voor onderhoud en beheer zal geïmplementeerd worden. Begrippen als preventie en stimuleren zijn belangrijk en moeten in de praktijk omgezet worden.

De minister benadrukt het belang van subsidieriteit. Ook op gemeentelijk en provinciaal niveau wordt aandacht geschonken aan de duurzame ontwikkeling van het landschap.

2.3 Archeologie

Inzake het hoofdstuk archeologie ziet de minister twee grote scholen. De kernvraag is hoe omgesprongen wordt met het bodemarchief. In een dichtbevolkte regio als Vlaanderen wordt het bodemarchief permanent bedreigd, zoals bijvoorbeeld blijkt bij de werken aan de Antwerpse leien, en de vraag is hoe daarmee wordt omgegaan. Wat zal bewaard worden en hoe zal dit gebeuren? Wordt de bodemrijkdom in situ bewaard en beschermd of opgegraven? Of kiest men voor nog andere conserveringsvormen? In Brugge, Brussel en Antwerpen zijn voorbeelden van de verschillende manieren waarop met de archeologische rijkdom kan worden omgesprongen. Een kosten-batenanalyse is volgens de minister noodzakelijk.

De ervaring met de werken aan de Antwerpse leien leert ook dat een goede voorbereiding belangrijk is. Er moeten echter ook duidelijke keuzes worden gemaakt rekening houdend met de financiële middelen. Net zoals in de sector Leefmilieu zou het veroorzakersprincipe ingevoerd kunnen worden. Wie verantwoordelijk is voor de vernieling van de

archeologische bodemrijkdom zou een deel van de kosten van de noodzakelijke werken op zich moeten nemen ('de veroorzaker betaalt').

Een tweede onderdeel in het hoofdstuk Archeologie handelt opnieuw over het belang dat aan integratie wordt gehecht. De Centrale Archeologische Inventaris moet worden voortgezet.

Een derde punt handelt over hoe bescherming en beheer zich tot elkaar verhouden. Wordt gekozen voor behoud in situ of voor behoud ex situ? Deze discussies zullen volgens de minister ad hoc gevoerd moeten worden. Inzake het Chartreusedomein in Brugge wordt bijvoorbeeld de discussie gevoerd over de precieze aanpak, de juiste oppervlakte en de bijhorende kosten. De kosten worden bovendien afgewogen tegen andere gerechtvaardigde belangen.

Omdat de Vlaamse overheid onmogelijk deze taak alleen kan waarnemen, is subsidiariteit aangegeven. De spontaan opgerichte gemeentelijke en intergemeentelijke archeologische diensten kunnen erkend en financieel gesteund worden. Indien nodig worden enkele kwalitatieve bijsturingen voorgesteld. Ook voor het behoud van de archeologische rijkdom zal gezocht moeten worden naar de gepaste financiering. De financiële verantwoordelijkheid zal gedeeld moeten worden.

Conclusie

De minister vat zijn uiteenzetting over het deel onroerend erfgoed samen in vier grote punten.

Ten eerste wil de minister in zijn beleid anticiperen op ruimtelijke evoluties en maatschappelijke trends. Ten tweede wil hij zorgen voor werkbare en uitvoerbare decreten. Ten derde is het onroerend erfgoed een inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen, waarbij de verschillende mogelijkheden bespreekbaar zijn. Ten vierde moet de verantwoordelijkheid verdeeld worden over de verschillende bestuursniveaus: gewest, provincies en gemeenten.

De minister wil zoeken naar nieuwe formules en pleit voor een debat over het voortbestaan van de koppelsubsidie. Indien de stad Antwerpen nu besluit het oude stedelijk zwembad in de Veldstraat, een beschermd monument, te renoveren, heeft dat ook budgettaire gevolgen voor het Vlaam-

se Gewest en voor de provincie Antwerpen. Dat project alleen kan het volledige provinciale budget opsorpen. Elk niveau moet volgens de minister zijn prioriteiten naar voren schuiven, waarna de verantwoordelijkheid per onderdeel van de sector verdeeld moet worden. Dit minister ziet dit niet als een middel om te besparen, maar om op elk niveau voor dynamiek te zorgen.

II. BESPREKING

A. Ruimtelijke Ordening

1. Integreerend en coördinerend rol

Mevrouw *Joke Schauvliege* staat achter de coördinerend rol van de ruimtelijke ordening, maar ze stelt vast dat er niet altijd voldoende afstemming is tussen de beleidsnota's Wonen, Mobiliteit en Landbouw en deze beleidsnota. Er is dus nog werk te doen wat de onderlinge afstemming van de beleidsnota's betreft.

De heer *Bart Martens* meent dat minister Van Mechelen de ruimtelijke ordening eerder een bescheiden rol wil geven. Ruimtelijke ordening moet als regisseur en in partnerschap alle sectorale wensen en verlangens vertalen. De spreker waarschuwt dat dit niet mag leiden tot een hectareopbod. Ruimtelijke ordening moet de sectorale wensen in de eerste plaats realistisch inschatten en tegenover elkaar afwegen. De spreker pleit voor een meer ambitieuze rol: ruimtelijke ordening moet meer zijn dan de optelling van alle sectorale claims.

De rode draad doorheen de beleidsnota is flexibiliteit. Structuurplannen moeten strategische onderleggers worden in plaats van een keurslijf. De bindende bepalingen van de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen moeten facultatief worden. Er wordt blijkbaar getwijfeld aan de harde scheidingslijn tussen stedelijk gebied en buitengebied. Plantaken mogen van het ene beleidsniveau naar het andere verschoven worden. Er wordt gepleit voor intergemeentelijke ruimtelijke structuurplannen. Voor de spreker is alleen verantwoorde flexibiliteit zinvol en verdedigbaar. Flexibiliteit mag niet leiden tot vrijblijvendheid.

Mevrouw *Tinne Rombouts* maakt een opmerking over het model van het partnerschap bij de

ruimtelijke ordening. Dit beleidsinitiatief ont-haalt ze met open armen op voorwaarde dat het consequent wordt toegepast in het hele beleid. Mevrouw Rombouts vraagt de minister of het model bijvoorbeeld ook zal worden toegepast bij het opstellen van de handleiding voor de gemeenten waarin een werkwijze voor een verde-re differentiatie van het agrarische gebied wordt beschreven. Het lid maakt zich zorgen over de afbakening van het agrarisch gebied en vraagt of de minister daartoe al initiatieven heeft ont-plooid. Op welke manier denkt de minister deze handleiding aan te pakken? Verder hoopt ze dat de handleiding concreet en zeer duidelijk zal zijn. Enkel op die manier zullen de gemeenten de handleiding immers consequent kunnen toepas-sen en is er geen plaats voor verschillende inter-pretaties.

Minister *Dirk Van Mechelen* meent dat uit de con-frontatie van ideeën vruchtbare inzichten kun-nen voortkomen. De Vlacoro gaf de minister het advies om zich niet te bescheiden op te stellen inzake de integrerende en coördinerende rol van de ruimtelijke ordening en dat is ook absoluut niet zijn bedoeling. Het gaat hier onder meer over de rol van de administratie Ruimtelijke Ordening bij de opmaak van een tweede Ruimtelijk Structuur-plan Vlaanderen. Er is deze keer meer informa-tie, meer documentatie en er zijn meer gegevens bekend. Nogal wat sectoren die weinig bijdroegen aan het eerste Ruimtelijk Structuurplan Vlaand-eren zijn met een inhaaloperatie bezig. Wanneer zij hun visie op tafel leggen zal Ruimtelijke Ordening met zijn expertise inzake ruimtelijke planning als scheidsrechter optreden.

De administratie heeft met veel nieuwe instrumen-ten leren werken. De overheid plooit zich dus niet terug, maar het is de bedoeling om met een ope-ner geest in het debat te treden in plaats van als de inspecteur of controleur die de andere actoren op de vingers tikt. De nieuwe houding moet veel dynamischer en flexibeler zijn, wat iets anders is dan het zogenaamde arrangeren. Om een breuk in het beleid te realiseren, moest het eerst drastisch de andere richting uit. Maar na these en antithese komt synthese. De regering streeft nu naar een even-wicht dat dynamisch is en maatschappelijke steun geniet. Het komt erop aan om te leren omgaan met de veelheid van wat aangeboden wordt en de inte-gratie tot stand te brengen met volwassen gewor-den beleidsdomeinen. Op het vlak van milieu- en

natuurbeleid bijvoorbeeld is Vlaanderen sinds de invoering van het Duinen-, het Natuur- en het Bosdecreet niet meer wat het 15 jaar geleden was.

2. Rechtszekerheid en handhavingsbeleid

De heer *Rudi Daems* verwijst in verband met het handhavingsbeleid naar het pleidooi van de minis-ter voor rechtszekerheid en transparantie. Rechts-zekerheid vraagt een evenwicht tussen het eeuwige drieluik van de ruimtelijke ordening namelijk de planning, de vergunning en de handhaving. De heer Daems kan zich echter niet van de indruk ontdoen dat handhaving wat ondergewaardeerd wordt en dat de Bouwinspectie best wat meer per-soneel zou kunnen gebruiken. Verder is het lid van mening dat handhaving zich in de eerste plaats moet richten op preventie van bouw misdrijven. De beleidsnota is teveel gericht op de regularisatie van fouten uit het verleden.

Mevrouw *Joke Schauvliege* stelt dat het speerpunt van het regeerakkoord een rechtszekere ruimtelij-ke ordening is. De nadruk ligt op rust, uitvoering van wat er is gepland, administratieve vereenvou-diging en klantvriendelijkheid. Dat komt ook tot uiting in de beleidsnota. Voor CD&V is vooral de rechtszekerheid belangrijk: alle spelers op het veld moeten de juiste spelregels kennen. Ruimtelijke ordening zal nooit een exacte wetenschap zijn. Er zal altijd een appreciatiemogelijkheid zijn, maar er moet niettemin worden afgestapt van het ad-hoc-denken. De uitdaging bestaat erin om daarvan nog meer werk te maken. Wat de rechtszekerheid en de administratieve vereenvoudiging betreft, ligt er heel wat materiaal klaar dat verzameld werd door de kenniscel Wetsmatiging. Is de minister van plan om dat materiaal effectief te gebruiken? Welke richting wil hij daarmee uitgaan?

De handhaving wordt volgens mevrouw Schau-vliege in de beleidsnota te weinig belicht. Er is de uitspraak van het Arbitragehof over de nieuwe handhavingsregeling maar het lid heeft begrepen dat er hiervoor een oplossing komt. Het principe dat er strafrechtelijk een einde moet komen aan de historische bouw misdrijven, dat er nog burger-lijke sancties moeten kunnen als er bewust ernstige overtredingen zijn en dat er in de toekomst streng moet worden opgetreden, blijft overeind, maar moet verder worden uitgewerkt.

Mevrouw *Tinne Rombouts* sluit zich aan bij de opmerkingen van mevrouw Schauvliege over de prioriteit van de rechtszekerheid.

De heer *Karlos Callens* vindt het prachtig dat de minister zekerheid wil geven op het vlak van de bouw misdrijven. Het Arbitragehof heeft daarover een uitspraak gedaan en de minister wil er dringend werk van maken. Datzelfde woord dringend zou het lid heel graag naast de oprichting van de Hoge Raad voor Herstelbeleid plaatsen. Veel burgers en rechtbanken wachten op deze Hoge Raad. Een dergelijke raad brengt misschien eindelijk een oplossing in zicht voor zaken die al jaren aanslepen.

Ook de heer *Pieter Huybrechts* vestigt de aandacht op de verjaring van bouw misdrijven. Het lid is tevreden dat de minister laat onderzoeken in welke mate het decreet op het handhavingsbeleid moet aangepast worden teneinde rechtszekerheid te bieden bij de afhandeling van oude misdrijven. De minister wees terecht op de scheiding der machten en het bestaan van de commissie Vervolgingsbeleid. Maar ondertussen blijven slachtoffers vallen en voor veel betrokkenen zal de nieuwe regeling te laat komen. Zo kwam er op 28 oktober 2004 nog een nieuwe uitspraak over een vonnis van 3 juli 1974. Na meer dan dertig jaar wordt door de afdeling Bouwinspectie van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ambtshalve bevel tot herstel gegeven en wordt er zelfs een hypotheek gelegd op de onroerende eigendommen van de persoon in kwestie. Dat zijn volgens het lid onaanvaardbare toestanden, die leiden tot sociale drama's. Het verjaringsdecreet was een miskleun en de minister krijgt de volle steun van Vlaams Belang als hij onverwijld zorgt voor een nieuw decreet. Maar onverwijld betekent volgens het lid niet ooit wel eens.

De heer *Jos Bex* is van oordeel dat er inderdaad een streep moet getrokken worden onder het verleden, maar vooraleer die moeilijke oefening wordt gemaakt, moet er in eerste instantie voor worden gezorgd dat er geen nieuwe gevallen bijkomen. Op het veld stelt men vast dat handhaving nog steeds een moeilijke zaak is, ook al zijn de gemeenten en de ambtenarij van goede wil. Nog elke dag worden pv's opgesteld. Het lid pleit voor een periode van rust en uitvoering na de vele wijzigingen.

Wat betreft het pleidooi voor rechtszekerheid en een periode van rust, antwoordt minister *Dirk Van*

Mechelen dat hij zelf geen vragende partij was om het decreet van 18 mei 1999 tijdens de vorige legislatuur zo dikwijls en zo drastisch te moeten wijzigen. De goedkeuring ervan vlak voor de parlementsverkiezingen van 1999 zegt veel over de context van dat decreet. De minister herinnert eraan dat de inwerkingtreding van het decreet bij de start van de vorige legislatuur moest worden uitgesteld, onder meer omdat er geen besluiten klaar waren. De auteurs van toen hebben het decreet samen met de minister gewijzigd, omdat ze tot het besef gekomen waren dat die wijzigingen noodzakelijk waren. In 2002 is getracht rechtszekerheid te creëren voor zonevreemde woningen en in 2003 voor zonevreemde bedrijven. Er kwam een resolutie voor de weekendverblijven. Tal van artikelen en bepalingen werden verfijnd.

Minister Van Mechelen beseft dus dat het decreet ettelijke keren is gewijzigd en heeft niet de bedoeling dat voortdurend te blijven doen, maar belooft wel bij te stellen wat bijgesteld moet worden. Een aantal dringende zaken moeten worden geregeld. De minister wil op het gepaste moment de nodige initiatieven nemen, maar in mindere mate en minder snel als tijdens de vorige regeerperiode.

De beste preventieve maatregel tegen bouwovertrekkingen is volgens de minister nog steeds om ervoor te zorgen dat de vergunning op tijd wordt afgeleverd, al dan niet met een positief antwoord. Indien de aanvrager weet wat mag of niet mag, dan zijn de spelregels bekend. Als de overheid op drie weken een advies kan verstrekken aan de kandidaat-bouwer, dan is er duidelijkheid. Wanneer een bouwberoep wordt geweigerd, moet worden getracht ook duidelijker te zeggen om welke redenen wordt geweigerd, zodat daarmee rekening kan worden gehouden in een nieuwe aanvraag.

Wat betreft de klantvriendelijkheid, is de vicieuze cirkel volgens de minister doorbroken en er moet voor worden gezorgd dat dit zo blijft. Dat biedt ook de mogelijkheid aan de administratie om meer raadgever te zijn en meer beslissingen te duiden, bijvoorbeeld om de schepenen van ruimtelijke ordening soepeler te ontvangen en te anticiperen op problemen bij een vergunningsaanvraag.

Voor wat de handhaving betreft, verwijst de minister naar de beleidsnota: soepel als het kan, streng als het moet. Gemeenten die het ernstig menen met de handhaving, beschikken over krachtige midde-

len. De minister noemt het stakingsbevel, het stilleggen van de bouwwerken en de hoge boetes. Wie vandaag wil optreden op het terrein, kan dat. De VVSG heeft weliswaar gezegd dat de gemeenten geen rol willen spelen in het handhavingsbeleid, maar de minister wil daarover het debat gaan voeren. Een akkoord moet volgens de minister mogelijk zijn.

Op de vraag naar de versterking van de gewestelijke inspectie antwoordt de minister dat er natuurlijk nooit genoeg inspecteurs zijn. Minister Van Mechelen wil met andere ministers nagaan of er voor alles een aparte inspectiedienst nodig is: bijvoorbeeld milieu-inspectie en bouwinspectie. Kan er in het kader van beter bestuurlijk beleid niet samengewerkt worden? De overheid moet zich daarover bezinnen.

De uitspraak van het Arbitragehof inzake de regeling voor verjaring van bouw misdrijven heeft inderdaad voor een bijkomend probleem gezorgd. Het decreet zal moeten bijgestuurd worden en er wordt in overleg met deskundigen gezocht naar de juiste invalshoek. Het blijft inderdaad de bedoeling de Hoge Raad voor het Herstelbeleid op te richten, maar dan wel in samenhang met de bijsturing van het decreet.

Mevrouw *Joke Schauvliege* hoopt dat over vijf jaar zal blijken dat werk is gemaakt van meer rechtszekerheid en klantvriendelijkheid. Als de burgers weten waar ze zich aan moeten houden, zullen zij volgens het lid minder ontevreden zijn.

3. Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en afbakeningsprocessen

De heer *Rudi Daems* wijst erop dat zowel de term herziening als de term evaluatie van het RSV in de beleidsnota frequent voorkomen en soms door elkaar worden gebruikt. Kan de evaluatie niet beter afgewacht worden? In de beleidsnota staat overigens dat de Vlaamse overheid en de provincies nog maar anderhalf jaar bezig zijn met de uitvoering. De spreker stelt voor dit proces alle kansen te geven, en waar mogelijk de procedures te vereenvoudigen. De Vlacoro (Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening) merkt in zijn advies op dat de methodiek van de structuurplanning en de ingevoerde subsidiariteit nu pas operationeel aan het worden zijn.

Het lid vraagt duidelijke informatie over de ruimteboekhouding. Regelmatig wordt er gesproken over zoveel hectaren landbouwgebied, zoveel hectaren natuurgebied enzovoort, die al dan niet gerealiseerd zijn. Zijn er duidelijke overzichten? Worden de provinciale en de Vlaamse doelstellingen gehaald? Zijn de provinciale taakstellingen opgenomen in de ruimteboekhouding?

De heer Daems vindt het positief dat de minister de oefening van de tweede fase van de afbakening voortzet en voortbouwt op wat de administratie met het overschrijdend project ruimtelijke ordening-natuur heeft voorbereid. Er zullen per regio afbakeningen gebeuren om de doelstellingen van 10.000 hectare bos of bosuitbreidingsgebieden, 38.000 hectare natuurgebied en 750.000 hectare landbouwgebied verder te realiseren. Op dat vlak zou het lid de suggestie van de Vlacoro volgen. Vlacoro suggereert immers om de 150.000 hectare verwevingsgebied en de 1.000 hectare recreatiegebied mee op te nemen in de taakstelling. De heer Daems wil heel concreet weten welke timing er aan deze afbakening verbonden is. Verder wenst hij te vernemen of het hier om een gelijktijdige en gelijkwaardige afbakening van natuur en landbouw gaat. Dit staat immers niet expliciet in de beleidsnota.

Mevrouw *Joke Schauvliege* merkt op dat het RSV moet herzien worden in 2007. Wat de ruimtelijke structuurplanning betreft, is deze regeerperiode dus heel belangrijk. Men staat echter nog niet ver met de uitvoering van het RSV I en er moet al werk worden gemaakt van een grondige evaluatie. Mevrouw Schauvliege heeft de indruk dat er nog maar weinig materiaal voorhanden is en dat er geen stand van zaken bestaat. De grote uitdaging is te weten hoever men staat en of de doelstellingen zullen worden gehaald. Het lid wil dat effectief wordt overgegaan tot de afbakening van stedelijke gebieden, buitengebieden en economische gebieden, en dat er tot uitvoering wordt overgegaan. Mevrouw Schauvliege pleit voor een evenwichtige benadering en een gelijktijdige afbakening, zonder voorafnamen.

De heer *Bart Martens* leest in de beleidsnota dat een evaluatie van het RSV aangekondigd wordt als voorbereiding op een tweede Ruimtelijke Structuurplan Vlaanderen. Het RSV moet volgens de spreker geëvalueerd worden, maar deze evaluatie mag geen voorwendsel zijn om het niet uit te voeren.

ren. Het lid verwijst naar de ruimtebalans, de bindende bepalingen inzake de natuurlijke structuur en het grondbeleidsplan die aantonen dat het RSV nog niet uitgevoerd is. De spreker sluit zich aan bij het unanieme standpunt van het maatschappelijke middenveld. De MiNa-raad en de SERV roepen de Vlaamse Regering op in de eerste plaats het huidige RSV uit te voeren, inclusief het grondbeleidsplan en de grondbeleidinstrumenten. In de beleidsnota staat weinig of niets over de tweede fase van het Vlaamse Ecologisch Netwerk (VEN).

De heer Martens is voorstander van de aangekondigde gelijktijdige afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur binnen de vijftien buitengebiedregio's. De spreker vraagt zich wel af of de regio's goed gekozen zijn. Het Schelde-estuarium ligt bijvoorbeeld in 3 van de 15 buitengebiedregio's: Klein-Brabant, Schelde-Dender en ten slotte Krekengebied en Waasland. De spreker raadt aan een nieuwe buitengebiedregio af te bakenen dat samenvalt met het Schelde-estuarium.

Mevrouw *Tinne Rombouts* wijst erop dat de agrarische gebieden worden afgebakend ten dienste van de agrarische sectoren. Het lid hoopt dat de minister het hierover eens is met haar. Wanneer men eenmaal begonnen is met de bedrijfszetels te hergebruiken voor andere functies dan agrarische, zal dit een ernstige impact hebben op de verschillende agrarische activiteiten in de omgeving. Mevrouw Rombouts zou het dan ook logisch vinden dat, telkens wanneer er een omschakeling plaatsvindt, er ook rekening zou gehouden worden met de landbouweffecten. Het lid vraagt of het mogelijk zou zijn dat er een landbouweffectenrapport wordt opgesteld. In de beleidsnota vindt ze hier alvast niets van terug.

De beleidsnota maakt expliciet melding van de afbakening van 7.000 hectare aan industrieterreinen, de afbakening van 10.000 hectare bos en de 38.000 hectare aan natuurgebieden. Mevrouw Rombouts vraagt zich af of de minister de afbakening van 750.000 hectare aan landbouwgronden niet expliciet durft te vermelden. Meer nog: het lid vreest dat de minister dit cijfer in twijfel trekt. Niettegenstaande werd er, bij de opmaak van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, lang over deze 750.000 hectare gediscussieerd. Dit cijfer wordt dus maatschappelijk gedragen.

Mevrouw Rombouts stelt verder dat het cijfer van 750.000 hectare ook expliciet is opgenomen in het

regeerakkoord. Maar de minister leek bij zijn toelichting te suggereren dat hij, op dit vlak, geen rekening wenst te houden met het regeerakkoord. Het lid wenst daarom te weten wat het standpunt is van de andere leden van de Vlaamse Regering ten opzichte van de houding van minister Van Mechelen. De snel wijzigende Europese regelgeving zal er vandaag noch morgen toe leiden dat deze 750.000 hectare landbouwgrond niet meer expliciet nodig zijn voor de landbouw. Iedere landbouwer is een bedrijfsleider die nood zal blijven hebben aan een terrein om zijn activiteiten uit te voeren. Dit zal niet veranderen door hervorming van het Europese landbouwbeleid (Mid Term Review).

Mevrouw Rombouts vraagt of minister Van Mechelen reeds overleg heeft gepleegd met de minister-president, die bevoegd is voor landbouw, over de stelling dat er geen behoefte is aan 750.000 hectare landbouwgrond. De minister zou beter deze stelling, die naar verluidt ook op studiedagen wordt verdedigd, grondig herzien in samenspraak met de voor landbouw bevoegde minister.

De heer *Jos Bex* pleit ervoor om het huidige ruimtelijke structuurplan uit te voeren. Het is heel belangrijk dat de initiatieven die genomen zijn naar aanleiding van het eerste RSV de kans krijgen om zich ten volle te ontwikkelen. Als er nu nieuwe regels en plannen komen, ondergraaft men wat er is opgestart in het kader van het eerste ruimtelijk structuurplan. De provincies zijn nauwelijks klaar met hun eigen planning. Er zijn ook maar weinig gemeenten klaar met hun ruimtelijk structuurplan en er zijn nauwelijks ruimtelijke uitvoeringsplannen opgesteld.

Het RSV moet geëvalueerd worden en de heer Bex is het ermee eens dat bepaalde anomalieën rechtgezet worden en andere punten geactualiseerd. Men moet echter niet te snel de ambitie hebben om het ruimtelijk structuurplan in zijn totaliteit te herschrijven met vrij vergaande ingrepen en drastische koerswijzigingen. Die meent de heer Bex toch hier en daar in de beleidsnota opgemerkt te hebben en dat verontrust het lid.

De heer *Rudi Daems* beoordeelt het positief dat de minister partnerschap koppelt aan een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Het lid waarschuwt voor een hectareopbod en pleit voor een evenwichtige aanpak zodat alle sectoren, ook de meer kwetsbare zoals natuur, gelijke aan-

spraken kunnen maken. De heer Daems vraagt ook aandacht voor het idee van een vorm van 'ijzeren voorraad' voor de kwetsbare sectoren. Voorts steunt het lid het pleidooi voor decretale rust. De heer Daems vreest echter dat er door een aantal beslissingen, waarvan de uitkomst onduidelijk is, toch onrust zal gecreëerd worden, vooral dan bij diegenen betrokken bij de uitvoering van de ruimtelijke ordening, namelijk de gemeenten en de provincies.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt op de opmerkingen over de implementatie van het RSV en de planningsprocessen dat de uitvoering in een hogere versnelling komt. De stedelijke afbakening is bijvoorbeeld in volle uitvoering en alle planningsprocessen zijn aanbesteed. De minister maakt de vergelijking met vallende dominoblokjes. Aalst diende als eerste een dossier in. Turnhout was als tweede gemeente klaar. Het dossier van de stad Gent werd besproken door de Vlaamse Regering en het openbaar onderzoek start op 10 januari 2005. De stedelijke afbakening van Kortrijk wordt kortelings besproken door de Vlaamse Regering. Inzake de afbakening van Mechelen worden op dit ogenblik de laatste knelpunten opgelost. Brugge is zo goed als klaar. Het laatste planningsproces, namelijk de afbakening van de Vlaamse Rand, is aanbesteed. De uitvoering in Antwerpen heeft wat achterstand opgelopen, maar de administratie volgt de toestand van nabij.

Van zodra de stedelijke afbakening leidt tot ruimtelijke uitvoeringsplannen is er een objectief beeld inzake de behoeftes aan woningen, bedrijventerreinen enzovoort. Dit proces duurt lang, maar is geen tijdverlies. Het komt er volgens de minister nu op aan het ritme aan te houden. Er zal gezocht worden naar de diverse redenen waarom sommige steden en gemeenten achterstand hebben. Eenmaal die redenen gekend, zal een inspanning geleverd worden om de achterstand in te halen. Dat kan bijvoorbeeld door clusters te vormen om tot één intergemeentelijk ruimtelijk structuurplan te komen.

Vanaf het moment dat deze plannen worden geïmplementeerd, zal iedereen volgens de minister inzien dat planning geen noodzakelijk kwaad is maar een grote stap vooruit. Sedert 1962 was de ruimtelijke ordening in Vlaanderen gebaseerd op bouwaanvragen. Op dit ogenblik zijn er echter reeds 44 gemeenten klaar met hun structuurplan.

De administratie heeft 236 gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren erkend. Het proces dringt dus volop door.

Niemand kan op dit ogenblik inschatten welke gevolgen het werkelijk doordringen van de informatie- en communicatietechnologie in de bedrijfs-wereld zal hebben voor de ruimtelijke ordening. Minister Van Mechelen is daarom van oordeel dat Vlaanderen zijn ruimtelijke ordening zou moeten plannen op de lange termijn. Vlaanderen moet zich durven afvragen hoe groot de behoefte aan bedrijventerreinen zal zijn in 2020. Het debat over de 'brownfields' en de 'greenfields' is een en/ende-debat: voor elk gesaneerd brownfield, hoeft geen greenfield aangesneden te worden. De ijzeren voorraad is ervoor zorgen dat op lange termijn voldoende bedrijventerreinen worden aangeboden. In het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) wil de Vlaamse Regering 950 hectare bedrijventerreinen ontwikkelen. Aan de bouw van het eerste bedrijf gaat een plannings- en inspraakfase van 2,5 jaar vooraf. De ijzeren voorraad houdt in dat de 950 hectare gepland worden en dat de voorraad op tijd en in voldoende mate beschikbaar is. Percelen worden gradueel ter beschikking gesteld. De planning moet ver genoeg gevorderd zijn om schaarste te vermijden. Het perverse effect van schaarste is dat selectiviteit onmogelijk wordt, waardoor bedrijven op de verkeerde plaats terechtkomen. Een voorbeeld daarvan is een logistiek bedrijf op een slecht ontsloten terrein.

In voorbereiding op RSV II zal bijvoorbeeld onderzocht moeten worden welke activiteiten Vlaanderen wil behouden. De delokalisatie is inmiddels een feit. Delokalisatie naar bijvoorbeeld China zal echter een omgekeerde goederenstroom veroorzaken met enorme gevolgen voor de logistieke sector. De ruimtelijke planning is afhankelijk van informatie uit de economische sector.

Vlaanderen moet zorgzaam omgaan met zijn ruimte. De minister verwijst in die zin naar het voorbeeld van Temse, waar de site van de Boelwerf gerecycleerd wordt voor openbaar nut, groenvoorziening, wonen, bedrijven, enzovoort. In Vilvoorde is er een vergelijkbaar project lopende. Beide projecten worden gesteund door het Vlaamse Gewest.

De minister verontschuldigt zich indien zijn uitspraken een verkeerde indruk hebben gewekt over de afbakening van het agrarisch gebied, maar

benadrukt dat hij wil blijven nadenken over de toekomst van deze en andere sectoren. Het RSV II moet tegen 2007, zijnde over twee jaar, klaar zijn. De minister vraagt uitdrukkelijk een duidelijke toekomstvisie, ook op en van de landbouwsector. Waarop komt de nadruk te liggen? Welke accentverschuivingen volgen er?

In de gemeente Ardoorie worden bijvoorbeeld een aantal troeven uitgewerkt rond alles wat te maken heeft met groenteteelt, bewerking en kwaliteitsverhoging. De vraag die de minister zich stelt is of men ook bereid is om in Vlaanderen, in het kader van de Europese landbouwpolitiek, de vraag te stellen naar de troeven en de toekomst van de landbouw en daarop een eerlijk antwoord te formuleren. Dit antwoord zal worden gebruikt om de ruimtelijke planning van 2020 zal opstellen. De minister durft de vraag te stellen en doet een oproep om daar in een open geest mee over na te denken.

Een ander voorbeeld is de glasteelt. Waar en hoe moet de Vlaamse glastuinbouw plaatsvinden? Mag deze glasteelt geclusterd worden en in welke mate dan? Wat zijn de economische voordelen van glastuinbouwbedrijvzones? Gedurende de vorige legislatuur werd er ook gepoogd om een aantal visies rond de glasteelt uit te werken. Bij dit alles gaat het echter om pionierswerk waarbij gezocht wordt naar antwoorden. De minister van ruimtelijke ordening poneert geen antwoorden maar men moet toestaan dat hij nog vragen stelt. Het is ook absoluut de bedoeling van de minister niet om nu cijfers vast te leggen. Hij wenst enkel de afbakening gestalte te geven.

De stedelijke afbakening krijgt vorm en hierdoor kan de tweede stap worden gezet waarbij men enerzijds de open ruimte, met bos en natuur en de tweede fase van het VEN, en anderzijds de landbouw in kaart tracht te brengen. Bij dit alles heeft men vorige legislatuur gepoogd om met groene en gele ruimtelijke uitvoeringsplannen te werken. Deze poging is echter niet geslaagd en de beide sectoren zijn het erover eens dat deze werkwijze onuitvoerbaar is. Vervolgens werd beslist om het buitengebied op te delen in 15 deelregio's. Deze deelregio's zijn in onderling overleg tot stand gekomen. Het lijkt de minister een aanlokkelijk idee om het hele estuarium van de Schelde in een dergelijke regio onder te brengen, maar daardoor dreigt men weer de kar te overladen en komt men

opnieuw in een zwaarwegend planningsproces terecht dat niet tot tastbare resultaten leidt. De minister geeft er de voorkeur aan op een pragmatische wijze resultaten te boeken.

De minister heeft recent een mededeling aan de Vlaamse Regering gedaan over de stand van zaken van de afbakening en er wordt nu binnen de regering een verdere timing uitgewerkt. De minister wil op basis van gelijktijdigheid en gelijkwaardigheid vooruit met de afbakening. De landbouwsector is bezorgd dat er in de overlegprocessen teveel aandacht besteed wordt aan bos en natuur. De minister laat echter opmerken dat dit bijna inherent is aan de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Op pagina 536 van het RSV staat in de ruimtebalans dat voor de bestemmingen van agrarisch gebied 750.000 hectare wordt vastgelegd. Omdat er momenteel nog 806.000 hectare agrarisch gebied bestaat, moet dus nog 56.000 hectare een andere bestemming krijgen. Bij de implementatie volgt dan altijd een debat waarbij men de indruk wekt dat de voorstanders van het bos- en het groenbeheer landbouwgronden willen inpikken ten koste de landbouwers.

De minister wil deze conflicten vermijden en pleit bijgevolg voor een volledig ander concept. De voorzitter van de Boerenbond is daarvan op de hoogte. De minister heeft ook reeds herhaaldelijk gevraagd waar de kernactiviteit van de Vlaamse landbouw zich situeert, waar de goede grond zich bevindt en waar de Boerenbond de goede landbouw wil behouden en clusteren. Op deze manier krijgt men een veel positievere oefening waarbij uiteindelijk toch hetzelfde resultaat wordt bereikt. Dit resultaat wordt bovendien ook nog eens maatschappelijk gedragen.

De minister wil de ruimtelijke ordening niet laten afglijden en verworden tot een hectareboekhouding. De ruimteboekhouding moet wel worden bijgehouden en moet een duidelijk zicht bieden. Het aantal hectaren is echter een middel en geen doel op zich. De minister wil dat de taakstellingen behoorlijk worden ingevuld, dat landbouw een volwaardige plaats krijgt en dat de landbouwers rechtszekerheid verkrijgen. De landbouwers verdienen immers die rechtszekerheid.

Mevrouw *Joke Schauvliege* treedt de minister bij in zijn pleidooi voor het verder uitwerken van de

planning, in het bijzonder het ruimtelijk structuurplan

De heer *Rudi Daems* noteert dat de minister kiest voor een gelijktijdige afbakening van natuurlijke en agrarische structuren, wat niet uitdrukkelijk in de beleidsnota is terug te vinden. Het lid vraagt of het mogelijk is om de voorziene timing voor de afbakening van de deelregio's ter beschikking te stellen van de commissieleden.

De *minister* zegt dat het schema binnenkort zal worden besproken door de Vlaamse Regering. Het is geen probleem om het schema na goedkeuring ter beschikking te stellen. De minister wijst erop dat het gaat om een indicatieve timing, die vatbaar is voor aanpassingen.

Mevrouw *Tinne Rombouts* dankt de minister voor zijn genuanceerd antwoord over de behoefte aan 750.000 hectare landbouwgebied. De 750.000 hectare landbouwgebied zal met evenveel respect behandeld worden als de overige gebieden. De landbouwsector moet inderdaad werk maken van een toekomstvisie. De vraag is alleen waar die toekomstvisie precies gevormd moet worden. Het lid is van oordeel dat dit niet in de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed moet gebeuren maar in de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid.

De *minister* benadrukt dat hij alleen aandringt op een debat over de toekomst van de landbouw. Waar dat debat gevoerd wordt, is van minder groot belang. Ook alle andere sectoren moeten een dergelijk debat voeren. Het zou goed zijn mocht elke sector in de beleidsbrieven een hoofdstuk schrijven over de ruimtebehoeften. Mevrouw *Tinne Rombouts* beaamt dat laatste. Afsluitend wijst ze op het belang van communicatie om het vertrouwen in de afbakening te herstellen.

4. Tweedeling buitengebied en stedelijk gebied

Het regeerakkoord bepaalt dat het RSV verder wordt uitgevoerd en dat is volgens de heer *Rudi Daems* duidelijk merkbaar in de beleidsnota. Zo wordt er bijvoorbeeld vaak verwezen naar zuinig en meervoudig ruimtegebruik en dat is positief. De spreker vindt echter ook dat de beleidsnota en de

uitvoering van het RSV bij momenten in tegenspraak zijn. Het RSV wordt op één punt zelfs fundamenteel in vraag gesteld, met name in de discussie over de grenslijn tussen het stedelijk gebied en het buitengebied. De media publiceerden onlangs nieuwe satellietbeelden van het Europese Milieuagentschap waaruit blijkt dat de afbrokkeling van de open ruimte in Vlaanderen nog toeneemt en dat de biodiversiteit verloren gaat door de toenemende verkaveling. Vlaanderen, Luxemburg en Duitsland spannen hierbij de kroon.

De heer *Daems* is het eens met de minister dat de grenslijn niet als een dogma beschouwd mag worden. Toch wijst de spreker erop dat heel wat principes en taakstellingen uit het RSV gebaseerd zijn op een duidelijk onderscheid tussen stedelijk gebied en buitengebied. Wie twijfelt aan dit onderscheid, twijfelt bijgevolg aan een aantal fundamentele punten uit het RSV. Het lid vreest dat het buitengebied en de schaarse open ruimte daar de dupe van zullen worden. In de nota ontwaart de spreker ook het spook van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie.

Ook mevrouw *Joke Schauvliege* merkt op dat de minister een soort van overgangszone wil installeren tussen stedelijk gebied en buitengebied. De minister wil geen harde afbakening meer, maar intussen is men overal bezig met de afbakeningen. Kan de minister daarover meer duidelijkheid geven?

De heer *Bart Martens* plaatst grote vraagtekens bij het eventuele verlaten van de harde scheidingslijn. De spreker was geschrokken van de beelden van het Europees Milieuagentschap over de versnippering van de open ruimte: Vlaanderen behoort tot de meest verkavelde regio's van Europa. Ook uit het nieuwe Milieu- en Natuurrapport van de VMM blijkt dat Vlaanderen de schaarse ruimte altijd meer blijft gebruiken voor wonen. Zal het in vraag stellen van de scheidingslijn de versnippering en suburbanisatie niet nog versterken? Het RSV bepaalt immers dat Vlaanderen open én stedelijk moet zijn.

Mevrouw *Tinne Rombouts* is tevreden dat de minister effectief werk wil maken van de ruimtelijke structuurplanning. Het in vraag stellen van de duidelijke scheidingslijn tussen het stedelijk en het buitengebied roept ook bij mevrouw *Rombouts* ernstige vragen op. De minister haalt terecht aan

dat Vlaanderen een verstedelijkt gebied is, maar het lid vreest dat zonder duidelijke scheidingslijn Vlaanderen snel van verstedelijkt gebied naar volledig stedelijk gebied zal evolueren. Het lid vindt dan ook dat een duidelijke scheidingslijn zeker zijn nut heeft.

De *minister* verwijst in zijn antwoord naar de passage over het concept stedelijk versus buitengebied in het advies van de Vlacoro over de beleidsnota. In de vorige legislatuur heeft dit concept de regering nogal wat parten gespeeld. Wanneer de burgemeesters van grote steden gaan verklaren dat deze grenzen de voorafbakening zijn van de stadsgewesten, slaan op het terrein de besturen van omliggende gemeenten in paniek. Zo kreeg de minister het bezoek van acht burgemeesters van de randgemeenten rond Gent, die verklaarden zich met hand en tand tegen een dergelijke afbakening te zullen verzetten. Op dat ogenblik moet de minister beginnen te corrigeren en bij te sturen om hen ervan te overtuigen dat er van een stadsgewest helemaal geen sprake is. Als de burgemeester van Gent echter publiekelijk gaat verklaren dat de grens van een stedelijke afbakening bijna een bestuursrechtelijke invulling krijgt, komt men in de moeilijkheden. Ook in Leuven zijn er ernstige moeilijkheden met omliggende gemeenten die niet willen meewerken. Ook tussen Hasselt en Genk is men in een dergelijke discussie verzeild geraakt. Dit betekent volgens de minister dat men een andere invulling moet geven aan het concept.

De minister citeert uit een nota van de administratie: “Het onderscheid dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen maakt tussen stedelijke gebieden en buitengebieden lijkt, op basis van de eerste praktijkervaringen, veel te theoretisch te zijn. De harde lijn moet via een grondige, wetenschappelijke studie onderzocht worden alvorens hier nieuwe pistes bewandeld worden. Het footloose worden van vele activiteiten zet deze tweedeling onder druk. Vanuit een macroperspectief is Vlaanderen veeleer een verstedelijkt gebied en een lappendeken van plekken die schijnbaar zonder cohesie aan elkaar aansluiten maar toch een fijnmazig weefsel vormen waar het goed is om te leven en om te wonen. Dit is een troef die we niet mogen verliezen en die toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen zullen moeten versterken. Niettemin blijft de variatie aan meer stedelijke en meer openlijke en landelijke omgeving met elk een eigen karakter een belangrijke ruimtelijke kwaliteit.”

In deze filosofie wil de minister nadenken over het concept en de nadere uitwerking van stedelijke netwerken. Bij de realisatie van stedelijke netwerken probeert men de meerwaarde te realiseren van de tweedeling. Dit is een betere benadering dan stedelijk gebied en buitengebied scherp ten opzichte van elkaar te plaatsen, want het ene versterkt het andere.

Zoals het vaak de omgeving is die een meerwaarde biedt aan een woning, draagt ook het platteland bij tot de krachtige ontwikkeling van het stedelijk gebied. Vlaanderen kan wat dit betreft niet gelijkgeschakeld worden aan Nederland of Griekenland. Griekenland telt 10 miljoen inwoners, waarvan er dan nog 5 miljoen in de stad Athene leven.

De vraag is op welke manier men de meerwaarde van de Vlaamse situatie zal kunnen genereren. Als de minister een stadsbos moet verdedigen, verwijst hij naar het Vondelpark van Amsterdam en het park van Fontainebleau in Parijs. Overal bestaan er prachtige voorbeelden van stadsbossen die een meerwaarde geven aan de stedelijke gebieden en de stedelijke randgebieden. Ook in Gent wil men nu gebouwen slopen om een stuk open ruimte te creëren. De minister stelt voor om met de commissie Rotterdam te bezoeken om te bekijken hoe daar de planning werd aangepakt en welke goede en minder goede ingrepen er zijn gebeurd. De discussie over de aanleg van open ruimtes en het condenseren van bebouwing moet worden gevoerd. Het is dit debat dat de minister wil voeren rond het buitengebied en het stedelijke gebied en niet de steriele discussie die vandaag in alle planningsprocessen naar boven komt omdat men meent dat het gaat over het bepalen van een harde grens. Persoonlijk is de minister immers de mening toegedaan dat dit een compleet verkeerde benadering is.

Vervolgens gaat de minister in op de opmerkingen van de heren Daems en Martens over de versnippering van Vlaanderen. De minister meent dat daarover een debat nodig is. In het achtergronddocument over de versnippering, opgesteld in het kader van het Milieu- en Natuurrapport Vlaanderen, leest de minister toch wel een verschil met wat in de pers werd meegedeeld. De minister citeert: “Bijgevolg neemt de bebouwing sneller toe in de reeds verstedelijkte gebieden of in de onmiddellijke rand daarvan dan op verspreide manier in de

open ruimte. Slechts een viertal kaartbladen geven duidelijk blijk van verspreide nieuwe bebouwing. Daaruit kan geconcludeerd worden dat de meeste nieuw bijgekomen bebouwing voorkomt in situaties van uitbreiding van agglomeraties, aan de randen van agglomeraties en in vormen van verdichting. Deze trend werd ook waargenomen tijdens de terreinopnames in de zomer van 2003. In de centra van veel dorpen wordt op grote schaal aanspraak gemaakt op de nog niet bebouwde percelen en veel nog onbebouwde plaatsen in de dorpen worden zo opgevuld met nieuwe wijken. Dit is conform de richtlijnen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, dat streeft naar een verdichting van de stedelijke kernen en zo het buitengebied te vrijwaren en beschermen. Enkel in het kaartblad van Zoutenaai en in mindere mate in de kaartbladen van Bertem, Nevele en Dessel komt er nog nieuwe bebouwing in de open ruimte zelf. In veel van deze gevallen gaat het om nieuwe landbouwgebouwen, namelijk stalgebouwen, serres en schuren. Een duidelijke verklaring geven voor dit fenomeen is moeilijk. Hier moet gekeken worden naar het samenspel van markt, wetgeving en sociale factoren. Naar het thema bebouwing zelf betekenen deze subindicatoren een kwantitatieve vermindering van de versnippering, terwijl de bouwmassa verder toeneemt. Voor de overblijvende open ruimte betekent dit een complementaire toename van de versnippering.”

De teksten zelf zijn dus positiever dan wat in de media wordt geponeerd. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen kwam misschien te laat, maar het is er nu en het werkt, besluit de minister.

De minister pleit ervoor het Mira-rapport zelf te bespreken, eventueel in een verenigde commissie met de commissie Wonen.

Het antwoord van de minister over de harde scheidingslijn tussen de stedelijke en de open ruimte heeft de heer *Rudi Daems* niet echt overtuigd. Het lid weet niet hoe hij een netwerk juist moet interpreteren, maar vreest dat een vervaging van de scheidingslijn de druk op de open ruimte zal doen toenemen.

De *minister* wil voorkomen dat hij verkeerd begrepen wordt en verwijst daarom naar een nota met de werktitel RSV 2020. Het is niet zo belangrijk wanneer het uiteindelijk gerealiseerd wordt, wel dat het gaat om keuzes maken in een aantal sectoren zoals landbouw en economie. Er is een mondiale

economische wijziging aan de gang, met enorme repercussies waar Vlaanderen ook de gevolgen van zal ondervinden.

De minister citeert: “Prioritair hierin is de ontwikkeling en de nadere uitwerking van de stedelijke netwerken aan de hand van ontwerpmatig onderzoek, waarin de onderlinge samenhangende kwaliteiten tussen stedelijk gebiedsbeleid en buitengebiedsbeleid worden gevaloriseerd en waarbij afbakening wordt beschouwd als een bindmiddel.”. Bij de planningsprocessen ontstaat er nogal vaak een confrontatie en dat moet worden vermeden want het doel is immers de open ruimte beschermen en uitbouwen. Stadsbossen bijvoorbeeld versterken het stedelijk beleid. Dat soort ideeën wil de minister promoten.

De heer *Rudi Daems* zegt dat die ideeën perfect in het stedelijk gebied kunnen geïntegreerd worden en dat is ook gebeurd bij de afbakening van Aalst. Er zijn randstedelijke groengebieden, die net de overgang creëren.

De *minister* vindt dat de heer *Daems* weer een bepaald aspect uit de context licht. Nu is het bij de afbakening een strijd om te bepalen welk deel al dan niet tot het stedelijk gebied behoort. De bedoeling moet daarentegen zijn om te bepalen in welke mate het stedelijk beleid de plattelandsontwikkeling versterkt. De plattelandsontwikkeling is dan weer de toegevoegde waarde van het kernbeleid. De administratie schrijft dan ook dat het onderscheid dat het RSV maakt tussen stedelijke gebieden en buitengebieden, op basis van de eerste praktijkervaringen te theoretisch lijkt. Het wordt bedreigend aangevoeld terwijl het juist een meerwaarde moet inhouden. De huidige zienswijze leidt te vaak tot polarisatie terwijl beide onderdelen elkaar een meerwaarde bieden. Een andere invulling is dus nodig, maar dat betekent volgens de minister dus niet dat het buitengebied versnipperd of verkaveld wordt. Het is gemakkelijker om een strikte scheiding te maken dan om belangen van beide te verzoenen, maar de tweede optie vergroot de maatschappelijke steun. Dat wil de minister juist bereiken.

De minister blijft erbij dat de volgende jaren een groter draagvlak tot stand moet komen voor planning. Dat vraagt een goede communicatie en dat begint bij een goed begrip in deze commissie. De minister is bereid om 750.000 hectare landbouw-

gebied af te bakenen, maar dan zonder opnieuw terecht te komen in het debat over de groene hoofdstructuur. In de zomer van 1999 was er nog niets gebeurd voor de afbakening. De voorbije vijf jaar werd ontzettend hard gewerkt om een aantal resultaten te kunnen boeken. De puzzel moet in elkaar passen. Iedereen heeft zijn rechtmatige belangen, maar in overleg moeten er keuzes worden gemaakt. Het debat kan alleen maar worden gevoerd als iedereen zich daarbij goed voelt en als landbouwers rechtszekerheid krijgen, anders lukt het volgens de minister nooit.

De heer *Daems* volgt de minister als het gaat over landbouw en natuur. Het lid vindt het probleem stedelijk gebied en open ruimte van een ander niveau en veel fundamenteler in de filosofie van de ruimtelijke structuurplanning.

De *minister* benadrukt dat het uitgangspunt stedelijk gebied en buitengebied blijft. Het gaat over de waarde van de afbakeningslijn, die nu tot onvoorstelbare moeilijkheden leidt. Er moet een discours worden ontwikkeld over de opbouw van netwerken en hoe die elkaar moeten versterken. Gent is een goed gelukt voorbeeld van stedelijke afbakening. In Leuven, Hasselt en Genk lukt het niet. Men moet proberen om daarover een nieuwe communicatie te voeren. Het uitgangspunt van het RSV blijft onverkort van kracht, maar het komt erop aan het uit te voeren. Dat is de uitdaging voor de volgende vijf jaar.

De heer *Bart Martens* wil terugkomen op de ruimtelijke versnippering en het rapport daarover. Volgens de minister zou MIRA de problemen nuanceren, maar satellietbeelden liegen niet. Wat men uit MIRA wel kan leren is dat de toestand ondertussen niet verslechterd is. Het leeuwendeel van de bijkomende bebouwing doet zich voor in stedelijke gebieden of kernen en niet zozeer in de open ruimte. Het ruimtelijk structuurplan begint dus vrucht af te werpen. De toestand is heel ernstig maar niet hopeloos. Het lid waarschuwt ervoor het kind niet met het badwater weg te gooien en pleit voor het behoud van de uitgangspunten van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, dat wil zeggen een open en stedelijk Vlaanderen. Dit betekent voorzichtigheid bij het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden en het zoeken naar nieuwe oplossingen voor woonlinten. De heer *Martens* meent dat men met het ruimtelijke structuurplan op de goede weg is en dat men die moet blijven bewandelen.

De heer *Martens* heeft nog steeds vragen bij de visie van de minister over de al dan niet harde lijn tussen stedelijk en buitengebied. Als het lid het goed begrijpt, ziet de minister stedelijk en buitengebied als een Siamese tweeling, waarbij de ene nood heeft aan organen van de andere. Men zou er volgens de minister voorts moeten voor zorgen dat de tweeling opgroeit door de versterking van beide helften en het stimuleren van de stromen tussen beide. Het lid stelt voor daarop in te gaan tijdens een grondig debat, om te vermijden dat er verwarring zou ontstaan over deze nieuwe beleidsvisie. De heer *Martens* waarschuwt dat de suburbanisatie in Vlaanderen niet opnieuw mag worden aangewakkerd.

De *minister* herhaalt dat dit niet de bedoeling is. Alleen is de theoretische invulling van het concept thans storend voor de uitwerking ervan en daarvoor wordt een oplossing gezocht. Het voorbeeld van de Siamese tweeling is goed gekozen. De minister wil de ruimtelijke kwaliteit versterken vanuit het besef dat beide gebieden niet zonder elkaar kunnen. Polarisering is een compleet foute benadering. De lijn moet gedemystificeerd worden. Als er geen duidelijkheid komt over de inhoud van de afbakening, gaan de gemeenten afhaken van het planningsproces. De gemeenten moeten het belang van de afbakening zien. Een scheidingslijn is geen doel op zich maar een middel om de doelstellingen van het RSV te bereiken. De communicatie daarover kan beter, vindt de minister.

5. Subsidiariteit

De heer *Rudi Daems* verwijst naar de eventuele verschuiving tussen de gemeentelijke, de provinciale en de gewestelijke bevoegdheden in de plannings- en beslissingshiërarchie van het RSV. Het lid is het eens met de minister dat gestreefd moet worden naar maximale subsidiariteit. Er zijn echter randvoorwaarden. Zich beroepen op de subsidiariteit om flexibiliteit aan te brengen tussen de taakstelling en bevoegdheden van de drie niveaus, kan niet voor de spreker. Ruimtelijke ordening moet transparant en rechtszeker zijn, zoals door de minister zelf werd beklemtoond. Verschuiven tussen de drie niveaus zorgt alleen maar voor verwarring. De spreker vraagt zich zelfs af of drie bestuurlijke uitvoerings- en planningsniveaus niet te veel zijn voor Vlaanderen. Waaraan wordt gedacht als tussen de drie niveaus zal worden

geschoven? Komt dat de rechtszekerheid en transparantie van de burgers en overheid ten goede?

De gemeenten krijgen extra tijd om aan de vijf voorwaarden te voldoen zodat ze een zelfstandig vergunningenbeleid kunnen voeren. De heer Daems vreest dat het een afstel dreigt te worden, hoewel de minister dit ontkent. Het lid vraagt of er een decretale eindterm met een eventuele sanctiemogelijkheid wordt bepaald, zoals gesuggereerd in het advies van de Vlacoro.

De heer Daems wenst rond de subsidiariteit ook een algemene beschouwing te maken. Het lid stelt enerzijds vast dat de minister en de Vlaamse Regering inspanningen leveren om deze subsidiariteit vorm te geven door het toekennen van meer bevoegdheden aan de lokale besturen en door subsidie- en opleidingsprogramma's. Anderzijds constateert hij de beperkte vooruitgang bij vele gemeenten op het vlak van vergunningenregisters, de inventarisatie van onbebouwde percelen en gemeentelijke structuurplannen. Het lid vraagt zich af welke verklaringen hiervoor mogelijk zijn. Heeft het te maken met zware administratieve lasten? Schort er iets aan de bestuurskracht van de kleinere gemeenten? Heeft het te maken met koudwatervrees? Of schuiven de gemeenten alles voor zich uit omdat ze de zware verantwoordelijkheid gewoonweg niet willen nemen? Misschien zijn de middelen die de Vlaamse Regering ter beschikking stelt van de gemeenten onvoldoende adequaat? In dat geval moet men die middelen opnieuw evalueren.

Inzake de bindende bepalingen van de gemeentelijke structuurplanning is er een voorstel om deze facultatief te maken voor de gemeenten. De heer Daems vreest dat men op die manier echter niets zal bereiken. In het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan wordt men immers geconfronteerd met allerlei visies en doelstellingen, maar als het erop aankomt om iets uit te voeren, is het best mogelijk dat het structuurplan opzij wordt geschoven. Indien de minister verder wil werken op deze piste is de flankerende voorwaarde van de gemeentelijke bevoegdheid een *conditio sine qua non*.

Mevrouw *Joke Schauvliege* is het ermee eens dat er een uitstel komt voor de vijf voorwaarden inzake het autonome vergunningenbeleid. Er moet wel een stok achter de deur zijn: de gemeenten moeten werk maken van een gemeentelijk ruimtelijk

structuurplan. Ondertussen zal de dubbele regelgeving blijven bestaan en dat is geen goede zaak voor de eenduidigheid. Het lid hoopt dat er snel naar één systeem kan worden overgegaan. Verder staat ze achter de doelstelling van de snelle en klantvriendelijke afhandeling van de vergunningsaanvraag. Op dat vlak is er vooruitgang, maar er zijn nog heel wat uitdagingen.

De heer *Karlos Callens* meent dat de mogelijkheid dat de gemeenten zelf de vergunningen afleveren de gewenste klantvriendelijkheid ten goede zal komen. Maar, zoals reeds vermeld, blijkt uit beleidsnota dat de vijf voorwaarden niet wegvallen: gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar, een plannenregister, een vergunningenregister en register van de onbebouwde percelen. Vooral bij het vergunningenregister heeft het lid bedenkingen omdat het heel veel werk vraagt. Kan de voorwaarde voor dat register niet versoepeld worden? Zou het niet kunnen volstaan dat de gemeente eraan begonnen is, bijvoorbeeld door een contract af te sluiten of een ambtenaar de opdracht te geven?

De heer Callens juicht de communicatie naar de burger toe. Er is sprake van één loket, eventueel intergemeentelijk. Is het niet interessant om met de provincies een akkoord te sluiten? In de provinciehuizen zou iemand informatie en advies kunnen verstrekken.

Het lid vindt het een prachtige zaak dat de minister eindelijk komaf maakt met de beroepsmogelijkheden bij de bestendige deputatie. Voor beslissingen inzake ruimtelijke ordening zal de gemachtigde ambtenaar enkel nog in beroep kunnen gaan tegen de beslissingen van de bestendige deputatie wanneer hij van oordeel is dat de beslissing onwettig is. Het gebeurde volgens de heer Callens te vaak dat de ambtenaar meteen na de goedkeuring van een beslissing door de bestendige deputatie beroep aantekende.

De heer *Bart Martens* tekent voorbehoud aan tegen het facultatief maken van de bindende bepalingen van de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen. Gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen mogen daardoor geen lege doos worden waar alleen studie bureaus beter van worden. De gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen moeten daarentegen het gemeentelijke beleid sturen.

De heer *Jos Bex* pleit ervoor om op het gebied van ruimtelijke ordening niet te veel bijkomende regels uit te vaardigen en in eerste instantie te trachten om de beslissingen op een correcte manier uit te voeren. Wat betreft het probleem van de subsidiariteit en van de gelijkvormigheid van adviezen stelt het lid vast dat een bestendige deputatie erin slaagt op een maand tijd twee verschillende adviezen te geven over hetzelfde dossier en erin slaagt om aan gelijksoortige situaties totaal verschillende interpretaties te geven. Vooraleer er nieuwe regels worden uitgevaardigd, moet men proberen tot een gelijkvormigheid te komen in de manier waarop bepaalde situaties worden geïnterpreteerd en de wijze waarop adviezen worden gegeven.

De *minister* antwoordt dat gemeenten die aan de vijf voorwaarden voldoen, bevoegd worden om vergunningen toe te kennen. Nogal wat gemeenten willen die bevoegdheid niet omdat ze vrezen de taak niet aan te kunnen. De Vlaamse administratie overweegt in die gevallen de verguningsbevoegdheid deels in eigen handen te nemen en voor die gemeenten volstaat een goedgekeurd informatief en richtinggevend gedeelte van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Het subsidiariteitsprincipe wordt in dat geval niet volledig toegepast. De komende jaren wordt gezocht naar een concrete regeling.

Wat betreft de decretale eindtermijn om aan de voorwaarden te voldoen, stelt de *minister* dat iedereen het erover eens is dat de gemeenten niet klaar geraken tegen het einde van 2005. Er zijn twee mogelijkheden: ofwel treedt het sanctiemechanisme in werking ofwel wordt er beslist tot uitstel, maar geen afstel. De *minister* stelt voor dat er een nieuwe decretaal bepaalde einddatum komt, die in overleg zal worden bepaald en waarbij aan de gemeenten een, twee of drie jaar uitstel wordt gegeven. De *minister* is er voorstander van om eenmalig uitstel te geven voor een voldoende lange periode (in plaats van telkens een jaar bijkomend uitstel te geven). De meeste gemeenten zijn nu goed bezig met het invullen van de voorwaarden.

De planologische provinciale ambtenaren zullen actief moeten gaan kijken waar de blinde vlekken zitten bij de gemeenten, waarom die er zijn en wat daaraan kan worden gedaan. Ze moeten gaan luisteren wat de problemen van de gemeenten zijn. Schaalgrootte is een van de problemen en er moet worden gekeken of intergemeentelijke samenwer-

king op het vlak van structuurplanning uiteindelijk een oplossing kan bieden.

Op de opmerking over de moeilijke taak die de opstelling van een vergunningenregister voor de gemeenten inhoudt, antwoordt de *minister* met de bedenking dat het juist kafaiaans is dat in 2004 de gemeenten nog niet over een dergelijk register beschikken. Het is onwaarschijnlijk dat de gemeenten niet weten wat ze vergund hebben. Op dit vlak is geen tolerantie mogelijk. Kopers en verkopers verdienen rechtszekerheid en allerlei mistoestanden kunnen voorkomen of op zijn minst gedetecteerd worden door het vergunningenregister. Door het register kan een koper weten of een constructie vergund is of niet. Op dit moment moeten alle vergunningen vanaf 1 januari 1990 worden geïnventariseerd om te voldoen aan de voorwaarde. Het is de bedoeling om daarna geleidelijk terug te gaan. Gemeenten die hun inwoners rechtszekerheid willen bieden, moeten hier volgens de *minister* zo snel mogelijk werk van maken.

Mevrouw *Joke Schauvliege* meent dat de gemeenten terecht betrokken worden en verantwoordelijkheid krijgen. De CD&V-fractie is het daarmee eens, maar de lokale besturen moeten dan ook voldoende technische en financiële ondersteuning krijgen.

De *minister* stelt verder dat het probleem van het systematische beroep tegen gunstige beslissingen van de bestendige deputatie niet in alle provincies een probleem vormt, maar bijvoorbeeld wel in Oost-Vlaanderen. Er was overleg met de gouverneur, de deputatie, de directeur-generaal en de gemachtigde ambtenaren. Als uit die gesprekken geen oplossing komt, vindt de *minister* dat decretaal moet worden ingegrepen. De *minister* wil het beroep in dat geval beperken tot een legaliteitscontrole; een opportuniteitscontrole kan dan niet meer.

6. Grondbeleid

De heer *Rudi Daems* vreest dat het grondbeleid, een essentieel instrument in de ruimtelijke ordening, alweer op de lange baan wordt geschoven omdat opnieuw een studie in het vooruitzicht wordt gesteld. De studies, aanbevelingen en instrumenten die nodig zijn voor de decretale onderbouw van het grondbeleidplan zijn al jarenlang beschikbaar.

Wat is er gebeurd met de bestaande studies? Welke timing wordt in het vooruitzicht gesteld? Wanneer worden de instrumenten van het grondbeleid uitgevoerd?

De spreker vindt het positief dat de beleidsnota melding maakt van de grondenbank voor infrastructuurwerken en de koopplicht in ruimtelijk kwetsbare gebieden. Wordt het ontwerp van decreet dat op het einde van de vorige legislatuur werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering, nog ingediend bij het parlement? Of wordt gewerkt aan een nieuw decreet? Maakt de Vlaamse Regering op de begroting middelen vrij voor de grondenbank?

De watertoets is volgens het lid een indirect aspect van het grondbeleid. Het decreet integraal waterbeleid en het programmadecreet bij de aanpassing van de begroting 2003, met een hoofdstuk over de oprichting van het Rubiconfonds, werden kort na elkaar goedgekeurd. Het vooropgestelde Rubiconfonds zou gespijsd worden met de planbatenheffingen die kunnen gebruikt worden om planschade te betalen. Wanneer wordt het Rubiconfonds geoperationaliseerd? Wordt daarvoor een budget vrijgemaakt op de begroting?

De heer Daems merkt op dat door de wijziging van het decreet inzake de ruimtelijke ordening de planbatenregeling in werking is getreden. Het lid wil vernemen hoe het in de praktijk staat met deze regeling? Is de heffing operationeel? Zijn er al uitvoeringsbesluiten? Zijn daarvoor inkomsten ingeschreven op de begroting? De huidige situatie schept op elk niveau onzekerheid. Zolang de implicaties van een plan onduidelijk zijn, zal geen enkele gemeente of provincie haar structuurplan operationaliseren. De spreker vraagt duidelijkheid op korte termijn.

Mevrouw *Joke Schauvliege* vindt de beleidsnota mager uitvallen wanneer het grondbeleid ter sprake komt. Voor CD&V is het grondbeleid belangrijk. De minister heeft in zijn toelichting een aantal voorbeelden gegeven en gesteld dat er een grondbeleidsplan en een grondenbank op Vlaams niveau worden opgericht. Er is sprake van de ontwikkeling van 'brownfields', van strategische bedrijventerreinen en van stationsomgevingen, en van een aankoop- en voorkeurecht in ruimtelijk kwetsbare gebieden. Voor het overige heeft de minister weinig duidelijkheid gegeven over de richting die hij wil uitgaan. Verder stelt het lid vast dat er momenteel

niet zoveel instrumenten voorhanden zijn om effectief werk van te maken van het grondbeleid. Er zijn al een aantal instrumenten uitgewerkt, zoals het planbatensysteem, maar die moeten nog worden uitgevoerd. Er moet dus nog heel wat werk worden verricht om een goed grondbeleid te kunnen voeren. Ook het lokale niveau moet een grondbeleid kunnen voeren. De lokale grondregie en de intercommunales zijn daarbij heel belangrijk, maar van de technische en financiële ondersteuning vanuit Vlaanderen moet ook werk worden gemaakt.

De heer *Bart Martens* is van mening dat de beleidsnota vaag en afwachtend is over het grondbeleid. Wanneer worden de planbaten ingevoerd? Onder welke vorm? Wordt een grondspeculatietaks ingevoerd? Een grondspeculatietaks of een heffing op leegstaande bedrijventerreinen zijn volgens het lid geschikte instrumenten om slapende grondreserves wakker te maken. Deze reserves moeten eerst aangesproken worden vooraleer nieuwe gebieden worden aangesneden. De beleidsnota stelt alleen dat het probleem onderzocht zal worden. Ook over de grondenbank blijft de heer Martens in het ongewisse. Het lid kan nog niet inschatten hoe daar werk van gemaakt zal worden en van enige timing is evenmin sprake.

De spreker is van oordeel dat er al genoeg studies zijn uitgevoerd en pleit voor een parlementair debat over het grondbeleid.

Mevrouw *Tinne Rombouts* meent dat eenmaal de afbakening in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is gestart, ook een analyse van de planbaten en de mogelijke planschade ten zeerste welkom zal zijn. Het lid vraagt daarom dat er van dit laatste snel en duidelijk werk zou gemaakt worden.

Minister *Dirk Van Mechelen* beaamt dat er inzake het grondbeleid al heel wat studiewerk is verricht. Het probleem is dat de minister niet echt tevreden is over de resultaten ervan. Daarom zijn er bijkomende opdrachten gegeven.

De minister is er voorts voorstander van om het decreet over de grondenbank, dat in de vorige regeerperiode is voorbereid, te implementeren. Toen hebben een aantal kabinetten hard gewerkt om tot een visie te komen over wie welke taken opneemt. Het is heel belangrijk om het grondbeleid open te trekken naar de landbouwsector. De huidige minister-

president, bevoegd voor landbouw, deelt die visie. In de regio van de minister-president wordt actief aan prospectie gedaan naar de aard van de landbouwactiviteiten, de dynamiek van de bedrijven en naar waar de uitbollende bedrijven en de starters zitten. Ook wordt onderzocht wie grond wil afstaan dan wel verwerven.

Het werk van de lokale en regionale grondbeleidsactoren is heel relevant en kan veel sneller resultaat boeken dan een aanpak op het gewestelijke niveau. De minister verwacht veel output van de regionale en gemeentelijke grondbeleidsinitiatieven omdat daar goed werk wordt geleverd. Dat bedoelt de minister ook met een open geest en subsidiariteit. De strakke afbakening van de verantwoordelijkheid van actoren is fout: er moet op een dynamische manier te werk gegaan worden. In het kader van de rechtszekerheid moet iedere actor wel zijn positie kennen. Ook moet men werken met voorafgaande aankondigingen en overleg. Het voornaamste is dat er beweging is op het terrein.

Met betrekking tot de planbatenregeling stelt de minister dat hij een internationale vergelijkende studie heeft laten uitvoeren. Ook andere landen kennen een dergelijke regeling maar ondervinden eveneens problemen met de implementatie ervan. De minister stelt voor dat de makers van de studie deze komen toelichten in de commissie. Het is immers op basis van deze studie dat een bijsturing en operationalisering wordt voorbereid. Het is voor de minister vanzelfsprekend dat als de planbatenregeling kan geoperationaliseerd worden, het Rubiconfonds ook geoperationaliseerd wordt. De middelen die via de planbatenregeling op correcte wijze geïnd worden, kunnen dan ook geactiveerd worden voor een beleid met betrekking tot de bescherming van gebieden die de watertoets niet doorstaan.

De heer *Rudi Daems* onthoudt uit het antwoord van de minister enerzijds een aantal positieve zaken. Zo juicht het lid onder meer het voornemen van de minister toe om het ontwerp van decreet inzake de grondenbank op te vissen en zo snel mogelijk aan het parlement voor te leggen. Anderzijds zijn er een aantal onduidelijkheden, onder meer rond de watertoets en de oprichting van het Rubiconfonds, die aan de financiering vanuit de planbatenheffing wordt verbonden. Het zal nog een tijd duren vooraleer dit alles bestudeerd en uitgeschreven is. Het lid merkt op dat het programmadecreet van 27

juni 2003 bepaalt dat het Rubiconfonds eventueel ook door algemene middelen kan worden gefinancierd. Het lid vreest dat door niet snel genoeg werk te maken van de planbaten en het Rubiconfonds een aantal maatregelen op de lange baan worden geschoven.

De *minister* wijst erop dat bij de bespreking van het decreet Integraal Waterbeleid duidelijk werd afgesproken dat de watertoets en de eventuele planschade die daaruit voortvloeit een financiële verantwoordelijkheid was van het departement Leefmilieu.

De heer *Rudi Daems* erkent dit maar stelt dat de minister van Leefmilieu bij de bespreking van de begroting 2005 in de commissie naar de minister van Ruimtelijke Ordening heeft verwezen in dit verband. Het lid vraagt de Vlaamse Regering hierover afspraken te maken.

De *minister* verwijst naar de eerder gemaakte en bekende afspraken.

De heer *Bart Martens* betwijfelt of heffingen op leegstaande bouwpercelen of bedrijventerreinen exclusieve instrumenten voor de gemeenten zijn. De gemeenten die dat inventief doen, worden in economische magazines gebrandmerkt als uitvinders van exotische belastingen, die de bedrijven op bijkomende kosten jagen. Het is logisch dat een gemeente de afstemming kan verfijnen en eigen accenten kan leggen door bijvoorbeeld een gewestelijke heffing te verhogen in functie van een lokale situatie. Ook al zijn er voorbeeldgemeenten als Kapellen en Herent, het leeuwendeel van de gemeenten blijft zeer terughoudend. Er moet volgens het lid minstens overwogen worden om een gewestelijke heffing in te voeren met de eerder genoemde mogelijke verfijning door de gemeentelijke overheden.

7. Ruimte voor wonen

Woongebieden en woonuitbreidingsgebieden

De heer *Rudi Daems* stelt vast dat een van de speerpunten in de beleidsnota ruimte voor wonen is. In de beleidsnota wordt ingespeeld op enkele maatschappelijke evoluties zoals vergrijzing en gezinsverdunding. Positief is dat nieuwe woonvormen als kangoerewonen vernoemd worden en een

plek krijgen in de planning en de uitvoering van de ruimtelijke ordening. Een woning in verschillende wooneenheden verdelen is juridisch niet evident. Hoe zal een en ander geoperationaliseerd worden?

In de beleidsnota geeft de minister aan gebruik te zullen maken van een hele reeks instrumenten om bouwpercelen binnen woongebieden beschikbaar te maken. De heer Daems is ervan overtuigd dat deze maatregel nodig is. In de beleidsnota Vlaams Woonbeleid van minister Keulen (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 86/1*) heeft de spreker gelezen dat 25.000 hectare of 12,6 procent van alle percelen in woongebieden er onbebouwd bijliggen. Volgens een berekening van minister Keulen vertegenwoordigt dat een theoretisch potentieel van ongeveer 1 miljoen woningen. Het lid vindt het zeer goed dat deze percelen gedetecteerd worden en vrij worden gemaakt. De heer Daems merkt echter op dat een belangrijk instrument, namelijk de heffing op onbebouwde percelen, niet vermeld wordt. Deze heffing kan eventueel, voor mensen die een perceel opzij houden voor hun zoon of dochter, gepaard gaan met sociale correcties. Het lid wenst te weten of de minister het instellen van heffingen op speculatief vastgehouden woonpercelen binnen een goedgekeurde verkaveling, al dan niet met sociale correcties, wil stimuleren.

De heer Daems zou verder graag vernemen of er een verdere versoepeling komt van de bestaande omzendbrief RO2002/03 over woonuitbreidingsgebieden. De beleidsnota is volgens het lid onduidelijk omdat woongebieden en woonuitbreidingsgebieden door elkaar worden vermeld. Naar aanleiding van het Zomerakkoord 2002 kregen de provincies de opdracht om, in het kader van hun provinciale structuurplanning, tweejaarlijkse rapporten te maken van de woonbehoeften per bestuurlijk arrondissement. Het lid vraagt of deze woonbehoeftenstudies vandaag bestaan en wat de resultaten en bevindingen van de provincies in verband hiermee zijn.

Ook mevrouw *Joke Schauvliege* vraagt verduidelijking over het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden. In het regeerakkoord staat dat er een rondzendbrief komt en op het terrein leven er een aantal verwachtingen daaromtrent. Is de minister van plan het huidige systeem voor het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden te wijzigen? Wil hij dat alleen in stedelijke gebieden of ook in buitengebieden toepassen? Een aantal pro-

vincies wachten om uitspraken te doen en daarom zou het goed zijn als de minister zijn visie nog eens duidelijk zou meedelen.

De heer *Karlos Callens* merkt op dat inzake woonuitbreidingsgebieden de vereenvoudigde procedure wordt voortgezet en eventueel nog verder vereenvoudigd. Het lid wijst erop dat een aantal gemeenten nogal wat problemen hebben met de verplichte, voorafgaandelijke woonbehoeftenstudie die daaraan is verbonden. Dat staat een snelle goedkeuring soms in de weg.

De heer Callens vraagt ook aandacht voor het hergebruik van oude en leegstaande bedrijfsgebouwen. De VLD-fractie steunt ten volle dat daar lofts, sociale en andere woningen in komen. Maar de beleidsnota beperkt zich tot bedrijfsgebouwen die in een woonzone zijn gelegen, terwijl ook voor leegstaande bedrijfsgebouwen gelegen in een ambachtelijke zone in steden een snellere procedure nodig is. Het wijzigen van een BPA of het opstellen van een nieuw RUP vraagt immers telkens veel tijd, terwijl (sociale) bouwmaatschappijen of privé-kopers klaar staan om daar woningen van te maken.

De heer *Bart Martens* deelt de zorg over de hoge prijs van de bouwgrond, maar vraagt zich wel af of die het gevolg is van een gebrek aan bouwpercelen. Uit een recent doctoraal proefschrift verdedigd aan de universiteit van Luik blijkt dat de bouwgrondprijs niet bepaald wordt door het aanbod, maar door de koopkracht van de gezinnen. Woonuitbreidingsgebieden versneld aansnijden, zal de grondprijs niet doen dalen. Grondspeculanten zullen de percelen maar druppelsgewijs op de markt brengen en zolang kopers bereid worden gevonden een hoge prijs te betalen voor bouwgrond, zal de prijs niet dalen. Hoge grondprijzen mogen geen drogreden zijn om de woonuitbreidingsgebieden versneld aan te snijden en om de schaarse open ruimte in te nemen. Woonuitbreidingsgebieden die toch worden aangesneden, moeten volgens het lid aansluiten op stedelijke of verstedelijkte gebieden.

De heer *Jos Bex* stelt dat men in de plaats van nieuwe woonuitbreidingsgebieden aan te snijden, aan inbreiding kan doen en eerst de bestaande bouwrijpe kavels op de markt kan brengen. In dat verband verwijst het lid naar de discussie over het loslaten van de harde lijn tussen stedelijk en bui-

tengebied. Het is belangrijk te weten wat er daarmee precies bedoeld wordt.

Mevrouw *Hilde Crevits* meent dat de beleidsnota terecht aandacht heeft voor de mogelijkheid voor de gemeenten en hun partners om woonuitbreidingsgebieden aan te snijden. Dat is volgens het lid een goed initiatief met het oog op de uitbreiding van het aanbod aan betaalbare bouwgronden. Daarbij moet zeker gewaakt worden over voldoende toekomstige ruimte voor de realisatie van sociale woonprojecten. Daarom worden de sociale huisvestingsmaatschappijen volgens mevrouw *Crevits* het best betrokken bij het aansnijden van die woonuitbreidingsgebieden, zodat meer gemengde projecten tot stand kunnen komen. Voorts wil het lid vragen om de beleidsnota Ruimtelijke Ordening naast die over Woonbeleid te leggen. In die laatste staat dat de huisvestingsmaatschappijen hun grondreserves in woonuitbreidingsgebieden moeten aansnijden. De nota Ruimtelijke Ordening is daar terecht veel genuanceerder in. Alle grondreserves tegelijk aansnijden is niet de meest aangewezen oplossing. Uitverkoop moet vermeden worden en bovendien zijn niet alle woonuitbreidingsgebieden gelegen in gebieden die momenteel nog voor bebouwing in aanmerking komen. CD&V vraagt bijzondere aandacht voor de verdere en blijvende creatie van sociale huisvesting.

De *minister* laat opmerken dat er in Vlaanderen de voorbije vijf jaren geen enkel procent aan woonruimte is bijgekomen in de BPA's of gewestplannen. De vraag is nu op welke manier de beschikbare woonruimte en de beschikbare reservegebieden van de gewestplannen kunnen aangesneden worden.

De meest recente omzendbrief over woonuitbreidingsgebieden (RO/2002/03) is terug te vinden op de website van ruimtelijke ordening (www.ruimtelijkeordening.be). Er gelden volgens de minister twee procedures. Vooreerst is er de klassieke procedure met woonbehoefte studie. Daarnaast is er ook de procedure zonder de woonbehoefte studie die enkel onder een aantal voorwaarden kan worden gevolgd.

De volgende stap bestaat volgens de minister uit de opmaak van een kadaster voor de woonuitbreidingsgebieden. Daarbij is het de bedoeling om na te gaan waar de woonuitbreidingsgebieden moeten aangesneden worden, waar deze gebie-

den strategisch gelegen zijn en waar ze versnippering tegengaan. In januari 2005 zullen de eerste resultaten van dit kadaster beschikbaar zijn. De minister hoopt dat dit kadaster de werking van de provinciebesturen erg zal vergemakkelijken en ook inzake rechtszekerheid een enorme stap voorwaarts zal betekenen. Dit kadaster, dat overigens op wetenschappelijke leest werd geschoeid, zal dan ook zo snel mogelijk in de commissie worden toegelicht.

De minister is verder van mening dat woonuitbreidingsgebieden aansnijden ook kan in de dorpskernen in de buitengebieden. Daar zijn prachtige voorbeelden van. Er moet geprobeerd worden om de restpercelen te activeren met een positief beleid. Heffingen en belastingen op speculatie vindt de minister – en de Vlaamse Regering met hem – bij uitstek een gemeentelijke bevoegdheid. De gemeente kan daardoor sturend optreden en in bepaalde gemeenten bestaat reeds een dergelijke belasting op onbebouwde percelen. Het is een efficiënt instrument, want zo wordt ook duidelijk wie de eigenaar is van niet-ingevulde kavels en of die al dan niet speculatieve bedoelingen heeft.

Zonevreemde woningen en zonevreemde woonlinten

De heer *Pieter Huybrechts* is zeer verheugd dat de beleidsnota Ruimtelijke Ordening in de goede richting evolueert. Het lid herinnert zich andere tijden. Maar niet alle problemen zijn opgelost: enkele onbegrijpelijke toestanden blijven bestaan. Zo worden in de beleidsnota geen maatregelen aangekondigd die de discriminatie wegwerken tussen eigenaars van zone-eigen woningen en die van woningen die door de wijziging van een gewestplan zonevreemd werden. Het lid geeft enkele voorbeelden. De eigenaars van zonevreemde woningen moeten nog steeds een openbaar onderzoek ondergaan voor ze een vergunning kunnen krijgen voor een verbouwing binnen het vergunde volume. De andere eigenaars hoeven dat niet, bepaalt artikel 109, paragraaf 1, van het decreet op de ruimtelijke ordening. De zonevreemde eigenaars moeten ook planbaten betalen als ze door een wijziging van een gemeentelijk BPA of RUP zone-eigen worden en het aantal woongelegenheden verhogen, bijvoorbeeld voor inwonende ouders, tenminste als hun kadastraal inkomen hoger is dan 750 euro. Zone-eigen eigenaars hoeven dat niet dankzij artikel 88, paragraaf 2, van hetzelfde decreet. Een gebouw dat beschermd is als monument in een kwetsbaar

gebied mag herbouwd worden op dezelfde plaats, binnen het bestaande bouwvolume of zelfs uitgebreid met 20 procent, en mag een andere functie krijgen. Voor niet-beschermd gebouwen in kwetsbare gebieden is dat alleen mogelijk binnen het bestaande volume en mits behoud van de functie. Wordt de draagkracht van een gebied meer of minder aangetast omdat een gebouw niet of wel beschermd is? In niet-kwetsbare gebieden krijgt de zonevreemde eigenaar geen enkele vergoeding bij verbod tot herbouw na vernieling in geval van heikracht, zo bepaalt artikel 145 van het decreet ruimtelijke ordening. De Vlaams-Belangfractie vindt dat, bij een verbod tot herbouw na vernieling buiten de wil van de aanvrager, iedereen het recht moet hebben zijn woning te herbouwen waar ze stond en zoals ze er stond.

In de tekst van het beleidsplan leest de heer *Rudi Daems* een eerder cryptische formulering rond zonevreemde woonlinten. Het lid vraagt hierover meer informatie en wenst te weten of de mogelijkheid tot lintbebouwing in de toekomst opnieuw gecreëerd zal worden. Gaat het om regularisatie van bestaande zonevreemde woningen of wil de minister ook, via de creatie van dergelijke woonkorrels, nieuwe woningen mogelijk maken?

Inzake de opmerkingen over de discriminaties tussen de zonevreemde woningen wijst minister *Dirk Van Mechelen* erop dat de voorbije regeerperiode het Vlaams Parlement door een decreetswijziging vrijwel unaniem voor een algemene regeling heeft gezorgd. De specifieke gevallen moeten op lokaal of provinciaal niveau worden opgelost. De minister herinnert eraan dat planning voor vergunning komt. De derde stap is handhaving. In Vlaanderen werd vroeger deze volgorde niet steeds gerespecteerd, waardoor nu een enorme inhaalbeweging moet uitgevoerd worden. Frustrerend aan een dergelijke inhaalbeweging is dat het resultaat pas over 10 jaar merkbaar zal zijn.

Er is een poging geweest de zonevreemde woningen een statuut te geven, afhankelijk van hun ligging in ruimtelijk kwetsbare of niet-kwetsbare gebieden. Dit is het verhaal van het maatpak en het confectiepak voor de oplossing van ruimtelijke problemen.

Of een openbaar onderzoek nu werkelijk nodig is of niet, moet volgens de minister na een bepaal-

de periode geëvalueerd worden. De minister zelf vindt het openbaar onderzoek geen onoverkomelijke drempel, gelet op het maatschappelijk gegeven dat het samengaat met het verkregen recht om een zonevreemde woning te verbouwen. De minister heeft nog van geen enkele betrokkene vernomen dat die de bijkomende last van het openbaar onderzoek kafkaïaans vond. De bijkomende procedurestap doet de aanvragers ook nadenken en behoedt hen voor lichtzinnigheid.

Sommige problemen kunnen beter geregeld worden in gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen. De minister geeft het voorbeeld van een dorp waarin één kant van de volledig bebouwde dorpsstraat als bosgebied is ingekleurd. Een dergelijke situatie moet planologisch en niet decretaal worden geregeld. Dat bedoelt de minister met het verhaal van het maatpak en het confectiepak in de ruimtelijke ordening.

Wat betreft de zonevreemde woonlinten wil de minister enkel dat wordt nagegaan waar er, op planologisch vlak, bijstellingen nodig zijn. Er zijn immers nogal wat kafkaïaanse toestanden ontstaan door het feit dat de opvulregel werd afgeschaft. De afschaffing van de opvulregel was op zich een goede maatregel maar zorgde ook voor een aantal perverse effecten. Zo kan de afschaffing ervan tot gevolg hebben dat in een bouwlint enkele lege bouwpercelen niet opgevuld kunnen worden omdat ze zonevreemd zijn. De opvulling van dergelijke zonevreemde linten moet via bijzondere plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen kunnen opgenomen worden in woongebied. Het gaat hierbij immers de facto om woongebied.

De minister geeft het concrete voorbeeld van een steenweg met een woonlint met slechts vier onbebouwde percelen. Links en rechts daarvan bevinden zich wachtgevels. Op de lege plaatsen kan net een huis van 7 meter breed worden gebouwd. Deze vier gaten, in de voor de rest volgebouwde straat, mogen niet worden bebouwd omdat de opvulregel afgeschaft werd en het gebied in het gewestplan historisch gezien als landbouwzone was ingetekend. Volgens de minister moeten op dergelijk plaatsen planologische initiatieven worden ontwikkeld. Dit betekent geenszins dat de minister terug woonlinten en zonevreemde woonlinten gaat stimuleren. Het tegendeel is waar.

De heer *Karlos Callens* merkt op dat provincies in hun structuurplan vaak hebben vermeld dat dit onmogelijk is.

De *minister* zegt dat het gaat om percelen die als bouwgrond gekocht zijn. Hij pleit niet voor het herstel van de opvulregel, maar wel voor een planologische aanpak van storende lege gaten op welbepaalde plaatsen.

De heer *Rudi Daems* vraagt waar de minister de grens wil trekken. Het lid geeft het voorbeeld van eigenaars die bewust percelen hebben gekocht tussen twee woningen in, en op de opvulregel rekenden. Als er tien of twintig percelen tussen twee woningen liggen, is het mogelijk dat die mensen hun dossier opnieuw gaan bepleiten bij het gemeentebestuur. Zo worden een aantal open gaten tussen dorpskernen of binnen woonstraten toch opgevuld. Het lid vindt dat men op die manier fout bezig is.

De *minister* ontkent dit formeel en vraagt de heer *Daems* hem geen woorden in de mond te leggen. Het gaat niet over een opvulling tussen de dorpskernen, maar wel over het rechtzetten van anomalieën, vaak in de dorpskernen zelf. De minister antwoordt duidelijk negatief op de vraag naar een nieuwe opvulregel. De verantwoordelijkheid moet liggen bij de lokale besturen, met name in de gemeentelijke structuurplannen en gemeentelijke uitvoeringsplannen. In sommige gemeenten is tot 30 procent van de woningen zonevreemd en daar moet de gemeente de afweging maken welke bebouwing waar kan.

De heer *Jos Bex* zegt dat het gemeentelijke ruimtelijke structuurplan van zijn gemeente goedgekeurd is. Het enige wat geschript is, is uitgerekend een voorstel om een dergelijk perceel op te nemen als bouwgrond. De opgegeven reden was dat de motivering onvoldoende was. Bedoelt de minister dat gebruik moet worden gemaakt van ruimtelijke uitvoeringsplannen om een goede motivatie te geven voor het opvullen van dergelijke lege plaatsen?

De *minister* antwoordt bevestigend. Het antwoord op het specifieke probleem van dit soort kavels is maatwerk op gemeentelijk niveau, maatwerk door middel van structuurplanning en uitvoeringsplanning. Op dat niveau moet de verantwoordelijkheid worden genomen. Er komt geen nieuwe decretale opvulregel benadrukt de minister.

De heer *Rudi Daems* zegt dat zijn bezorgdheid over de woonlinten niet is weggenomen door de antwoorden van de minister.

De *minister* stelt voor om aan de hand van een praktijkvoorbeeld de visie van de regering te laten toelichten in de commissie. Dit kan vermijden dat men het spook van de opvulregel ziet opdagen wanneer dat er niet is. Er zijn maar twee mogelijkheden. Ofwel wordt getracht dit decretaal op te lossen – waar de minister duidelijk geen voorstander van is – ofwel planologisch, op de schaal van de gemeente. De problemen op het terrein zijn reëel volgens de minister. De overheid kan moeilijk aan de betrokken eigenaars die geïnvesteerd hebben, antwoorden dat ze gewoon pech hebben. Indien het niet gaat om onrechtmatige claims, moet er planschade betaald worden of moet de overheid onteigenen. Er moet in elk geval een regeling komen voor de gedupeerden, zij het een recht of een vergoeding.

8. Ruimte om te ondernemen en te werken

De heer *Rudi Daems* stelt vast dat de beleidsnota de term 'ijzeren voorraad' introduceert wanneer het gaat over de ruimte voor bedrijven. Het lid wenst te weten of hiermee de doelstelling van het RSV voor 2007 wordt verlaten. In het huidige RSV spreekt men immers van 6000 hectare aan effectieve bedrijfsterreinen en van 4000 hectare aan reserve-terreinen. De heer *Daems* wenst het verschil tussen reservegebieden en een ijzeren voorraad te kennen. Is het misschien de bedoeling een aanpassing door te voeren aan het huidige RSV?

De heer *Daems* maakt in dit verband ook een algemene beschouwing over het ruimtelijke beleid. Het lid vraagt zich af of men ook niet van een ijzeren voorraad aan ruimtelijk kwetsbare gebieden moet spreken. Deze gebieden zouden de biodiversiteit veilig kunnen stellen of in landbouwgebieden de minder intensieve landbouw kansen geven.

In verband met de ruimte voor bedrijven wil de heer *Daems* verder ingaan op het begrip 'duurzame bedrijfsterreinen'. De minister spant zich terecht in om het begrip 'ruimtelijke draagkracht' eenduidig in te vullen. Dit laatste begrip wordt immers vaak op verschillende manieren geïmplementeerd, en alhoewel de ruimtelijke ordening geen positieve wetenschap is, kan een eenduidige invulling zeker zijn nut bewijzen. De heer *Daems* wil een oproep

doen tot consequentie en vraagt om begrippen zoals 'kwalitatieve ruimte' of 'duurzame, zuinige en compacte ruimtelijke invulling van bedrijfsterrainen' wat meer gewicht te geven. Deze begrippen worden immers al te vaak misbruikt. Van 'duurzaamheid' is er bijvoorbeeld soms al sprake wanneer bedrijven op een terrein gemeenschappelijke signalisatie aanbrengen. Er is dus zeker nog behoefte aan onderbouwing van deze begrippen.

Ook in de buurlanden is er hieromtrent heel wat aan het bewegen volgens het lid. De overheid gaat er zelfs naar verregaande invullingen rond bouwen in meerdere lagen, gemeenschappelijke voorzieningen, duurzame bouwmaterialen, gemeenschappelijke concepten van mobiliteitsafwikkeling en parking-management. Voor de heer Daems mag het Vlaamse Gewest op dit vlak zeker niet achterblijven. Het lid wenst dan ook te weten welke inspanningen de minister wil doen om de definitie van duurzame bedrijfsterrainen een meer eenduidige invulling te geven.

De heer Daems is het dan ook niet eens met de uitspraak van de minister dat er door onvoldoende beschikbare bedrijventerrainen een chaotische invulling komt. Het lid meent dat het feit dat bedrijventerrainen vandaag slecht worden ingevuld, niet echt te maken heeft met schaarste. De schaarste aan terreinen kan daarentegen de druk verhogen op zuinig ruimtegebruik en op de duurzame invulling van bedrijventerrainen. Ook de Vlaamse overheid moet daarin een rol spelen. Het zou goed zijn dat er een betere definiëring komt in de voorschriften, die zou lokale besturen of privé-projectontwikkelaars helpen als ze een terrein kwalitatief willen ontwikkelen.

Het lid vindt het verder positief dat de wildgroei van de baanwinkels wordt aangepakt. Het lid vraagt zich echter af of de minister het zal aandurven om de beruchte Ikea-wet, de nieuwe federale wet inzake de vestiging van handelszaken, aan te vechten. Veel mensen zijn hier immers vragende partij voor.

Met betrekking tot de 'brownfields' stelt de heer Daems vast dat, binnen het budget van de OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij), het budget voor bodemsanering, in vergelijking met 2004, bijna is gedecimeerd. Het lid vraagt op welke manier de minister, binnen de mogelijkheden en bevoegdheden waarover hij beschikt, zal bijdra-

gen tot de sanering van brownfields. Er bestaat immers het beruchte voorontwerp van decreet rond brownfields en publiek-private samenwerking (voorontwerp van decreet houdende oprichting van een financieringsmechanisme ten behoeve van brownfieldontwikkeling). Op dit decreet werd er al heel wat kritiek gespuid omdat het allesbehalve een voorbeeld zou zijn van vereenvoudiging en deregulering. Heel concreet wenst de heer Daems te weten over hoeveel geld de minister beschikt om de aanpak van brownfields te realiseren. Anders zal Vlaanderen zijn historische achterstand rond saneringen nog verder opbouwen.

Mevrouw *Joke Schauvliege* beoordeelt het zeer positief dat de minister zijn beleid inzake ruimte voor ondernemen wil uittekenen op twee sporen. Enerzijds wil de minister de bestaande sites saneren en anderzijds nieuwe bedrijventerrainen oprichten. Het lid waarschuwt ervoor dat het tweesporenbeleid er niet mag toe leiden dat alleen het gemakkelijkste wordt gerealiseerd, met name de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerrainen. Ook de bestaande sites moeten worden gesaneerd en daarvoor moeten voldoende middelen worden uitgetrokken. Verder vraagt het lid de minister om er voldoende oog voor te hebben dat er niet wordt gespeculeerd, wat niet de bedoeling kan zijn. Ook vraagt ze dat de ijzeren voorraad van bedrijventerrainen geen 'bedrijfsuitbreidingsgebieden' worden.

De heer *Karlos Callens* meent dat wat betreft de ruimte voor ondernemen en werken de ijzeren voorraad een nieuw idee is voor Vlaanderen. Het lid is het met het principe eens, maar dringt erop aan dat het zo snel mogelijk wordt uitgevoerd. Er zijn momenteel bedrijven die in de eigen regio op zoek zijn naar ruimte om te ondernemen. Voor gemeenten duurt het soms veel te lang om grond te vinden voor hun ondernemers.

De heer *Jos Bex* meent dat in de beleidsnota vooral wordt gepleit voor de bijkomende creatie van bedrijventerrainen en woongebieden. Maximaal terreinen ter beschikking stellen van bedrijven is geen probleem op zich voor het lid en goede huisvesting en woongelegenheid evenmin. Maar het is nu eenmaal zo dat de beschikbare ruimte beperkt is. Een ijzeren voorraad nastreven is goed en wel, maar op een bepaald ogenblik kan men geen nieuwe voorraad meer creëren. De heer Bex pleit daarom voor een balans tussen het scheppen van

bijkomende industrieterreinen en de realisatie van brownfields.

Inzake de baanwinkels en de wet op de vestiging van handelszaken antwoordt de *minister* dat hij blijft pleiten voor de defederalisering van de sociaal-economische vergunningen. Het verlenen van die vergunningen moet een Vlaamse bevoegdheid zijn. De minister is voor de integratie van bouw-, milieu- en sociaal-economische vergunningen, zodat dat het Vlaamse Gewest terzake zijn volledige verantwoordelijkheid kan nemen en er een antwoord wordt geboden op de anomalieën die er vandaag bestaan.

In antwoord op de opmerkingen van de heer Daems, stelt de minister dat het inderdaad zijn bedoeling is te komen tot een betere invulling van de voorschriften inzake bedrijventerreinen. De minister is er voorstander van om de bedrijventerreinen te benoemen, bijvoorbeeld een kantorenbedrijvzone, een logistieke zone enzovoort. Door bedrijvzones bij naam te noemen, zal de weerstand bij de lokale bevolking verminderen. Voor een bepaalde site langs het Economisch Netwerk Albertkanaal zegt de beslissing van de regering bijvoorbeeld dat het een perfecte zone is voor logistieke activiteiten, op voorwaarde dat de ontsluiting anders kan worden geregeld. De ontsluiting moet worden verbeterd vooraleer men het bedrijventerein mag aanleggen.

De heer *Rudi Daems* repliceert dat het niet alleen een kwestie is van een typologie, maar ook van de manier om zuiniger met de ruimte om te gaan, bijvoorbeeld compacter te gaan bouwen. Dat is ook een vorm van een voorschrift.

De *minister* meent dat dit allemaal reeds duidelijk is. Een van de ideeën in de definitieve uitwerking van het bedrijventerein Westrode-Meise is om in de voorschriften, die zullen worden opgenomen in een definitief ruimtelijk uitvoeringsplan, bepalen op te nemen over de bouwwijze en bouwlagen. De minister verwijst ook naar het voorbeeld van een groot bedrijf met een uitgebreide parking dat bijkomende ruimte nodig heeft. Het advies moet dan zijn om de parking te verkleinen, anders aan te leggen of het bedrijfsvervoer anders te gaan regelen. Op die manier ontstaat er genoeg ruimte om uit te breiden. De minister denkt in die richting als het gaat over zuinig ruimtegebruik en over strak-

kere voorschriften in ruimtelijke uitvoeringsplannen.

De heer *Rudi Daems* laat nog opmerken dat niet mag worden vergeten de bestaande ruimte binnen de paarse ingekleurde gebieden mee te nemen. Dat is ook duidelijk gebleken in het kader van het Economisch Netwerk Albertkanaal. Daar ging het om 1.400 hectare die in de juiste bestemmingszone lag maar die op een of andere manier, deels wegens speculatie of wegens slechte ontsluitingsmogelijkheden, niet meegenomen of ontwikkeld kon worden. Dat kan een aandachtspunt zijn.

De *minister* stelt dat het goed zou zijn om de resultaten nog eens te bekijken van de SPRE-studie uit 2001 over bestemde maar niet in gebruik genomen bedrijventerreinen (Strategisch Plan Ruimtelijke Economie). Er werd een heel actieprogramma opgezet, dat vier jaar heeft geduurd en nu resultaat begint op te leveren. Een vaststelling is dat er enerzijds strategische reserves zijn en daarover kan volgens de minister een debat worden gevoerd. Bepaalde grote chemische bedrijven in het Antwerpse havengebied hebben een aanzienlijke reserve liggen voor eventuele toekomstige uitbreidingen of laten daar alleen koppelinvesteringen toe. De discussie kan worden gevoerd, maar het zou dom zijn om op die plaats een logistiek park te plannen louter om de ruimte te benutten. Anderzijds hebben bedrijven een voorraad die niet strategisch is, maar die de overheid wel dwingt tot het aansnijden van terreinen elders en het zoeken naar nieuwe 'greenfields'. Volgens de minister moet dus worden genuanceerd, maar hij is het eens met de heer Daems dat het niet kan dat men om louter speculatieve redenen bedrijvengronden laat liggen. De gemeente kan voor een stuk fiscaal sturen.

De heer *Bart Martens* wil nuances plaatsen bij de discussie over het benoemen van bedrijventerreinen en het zoveel mogelijk stedenbouwkundig invullen ervan. Als men wil gaan naar industriële ecosystemen waarbij sommige energievragende processen de restwarmte van andere industriële processen gebruiken, is het soms zinvol om bijvoorbeeld een serrecomplex te kunnen inplanten naast een elektriciteitscentrale of een verbrandingsoven. De huidige ruimtelijke ordening deelt alles netjes in vakjes op, met zones voor openbaar nut, zones voor para-agrarische activiteiten, bedrijventerreinen, enzovoort.

In industriële ecosystemen tracht men energiecas- cades uit te bouwen. De bedoeling daarbij is bij- voorbeeld het ene bedrijf te laten gebruikmaken van de restwarmte van een ander bedrijf. Het kan ook gaan om het hergebruik van grijs water, dat licht verontreinigd is. Daartoe moet men de inde- ling in de hokjes van de ruimtelijke ordening voor een stuk overschrijven. Zo was het plannen van een serrecomplex naast een verbrandingsoven in Eeklo bijvoorbeeld onmogelijk vanwege aspecten van ruimtelijke ordening. Om dergelijke industri- ele ecosystemen mogelijk te maken, wil de heer Martens het te strikt benoemen van bedrijventer- reinen voor een stuk verlaten. Het delen van sites (cositing) kan industriële ecosystemen tot stand brengen. Het voorbeeld van de chemische sector werd al genoemd en het lid merkt dat een aantal bedrijven in havengebieden actief een dergelijke strategie volgen. Die bedrijven doen dat uit vrije wil, want er is geen flankerend beleid. In Rotter- dam bijvoorbeeld voert de overheid wel een der- gelijk beleid. Daar bestaat een programma als INES (Industriële EcoSystemen) dat stofwissel- stromen wil bevorderen. De overheid investeert er in gemeenschappelijke pijplijnen en stoomnetwer- ken. Ruimtelijke ordening moet volgens het lid ook oog hebben voor de verbetering van de eco- efficiëntie van onze economie.

9. Ruimte voor mobiliteit

De heer *Rudi Daems* vreest in verband met ruimte voor mobiliteit dat bepaalde oude demonen weer de kop op zullen steken. Hiervoor verwijst het lid expliciet naar een Antwerps dossier, met name de A102 die van Merksem naar Wommelgem loopt. Naar aanleiding van de discussie over de tweede spoorontsluiting van Antwerpen werd binnen de Vlaamse Regering duidelijk afgesproken dat de aanleg van deze spoorwegverbinding, noch op expliciete, noch op sluipende wijze een wegverbinding met zich mee zou brengen.

De *minister* antwoordt dat de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel momenteel bezig is met het opwaarderen van het Albertkanaal voor contain- ertransporten. Dat betekent ook de al dan niet verbreding van het Albertkanaal, het renoveren van de bruggen over het Albertkanaal en de herin- richting van dorpskernen, zoals Merksem. Uit de studie zal moeten blijken hoe daaraan gevolg zal moeten worden gegeven. Vervolgens moet er beke-

ken worden of er vragen komen vanuit de sectoren Mobiliteit en Openbare Werken. De minister gaat ervan uit dat de bevoegde ministers dan de vraag zullen stellen aan de sector Ruimtelijke Ordening. Op dit ogenblik is dat nog niet het geval.

10. Ruimte voor para-agrarische activiteiten

De heer *Karlos Callens* stelt tot zijn tevredenheid vast dat in de beleidsnota Ruimtelijke Ordening landbouw wordt vermeld als nog steeds een van de belangrijkste economische functies op het plat- teland. Het lid mist in de beleidsnota echter een verwijzing naar de mogelijkheid om para-agrari- sche installaties te bouwen bij landbouwbedrijven. Het lid denkt daarbij hoofdzakelijk aan alles wat te maken heeft met de verwerking van groenten of mest via biomethanisatie. Sommige gemeenten of provincies doen moeilijk over aanvragen voor mest- verwerking in agrarisch gebied. De heer Callens vraagt daarom aan de minister om in de toekomst biomassa-verwerking mogelijk te maken in land- bouwzones. Dat betekent ook dat men die verwer- king, ook al is ze grootschalig, als para-agrarisch moet beschouwen. Het lid dringt aan op duidelijk- heid. Anders dreigt het gevaar dat ambtenaren op een bepaald ogenblik gaan beslissen dat het bedrijf te groot is geworden en om die reden naar een industrieterrein moet verhuizen.

De *minister* is bereid om de vraag naar para-agra- rische activiteiten en bijhorende bedrijventer- reinen te onderzoeken omdat landbouw een vol- waardige plaats verdient en rechtszekerheid voor deze sector belangrijk is. De minister meent dat voorzichtigheid niettemin aangewezen is. In som- mige gevallen kan het om heuse bedrijven gaan en is het niet vanzelfsprekend om de grote construc- ties midden in de open ruimte in te planten. De minister is echter bereid om, naar analogie met de zoektocht naar bedrijventerreinen, ook op zoek te gaan naar een nieuwe invulling van de landbouw in een aantal gebieden. Hij denkt hierbij bijvoor- beeld aan de groentenverwerkende sector. Om een versnipperd vergunningenbeleid te voorkomen, moet de overheid echter vooraf aanduiden waar ze para-agrarische bedrijven zal toelaten.

11. Weekendverblijven en ruimte voor recreatie

Mevrouw *Joke Schauvliege* staat achter de oplos- sing die werd uitgewerkt voor de weekendver-

blijven en die teruggaat op de resolutie van het Vlaams Parlement van 15 januari 2003 betreffende de problematiek van de weekendverblijven (*Parl. St. VI. Parl. 2002-03, nr. 1484/1-3*). Er bestaat echter onzekerheid op het terrein. Op de website van ruimtelijke ordening staat een voorlopige tekst van een verordening. Wat is het statuut ervan? Op welke termijn wil de minister het probleem van de weekendverblijven aanpakken?

De heer *Pieter Huybrechts* leest in de beleidsnota dat de resolutie over de weekendverblijven van het Vlaams Parlement wordt omgezet in decretale regelgeving. De minister wil zoveel mogelijk zorgen voor een planologische oplossing. Waar dat niet mogelijk is, wordt een uitdovend woonrecht gewaarborgd. Maar het voorstel van planningsgerichte aanpak is slechts relevant voor clusters van weekendverblijven. Individuele weekendverblijven vallen dus in veel gevallen uit de boot en maken geen aanspraak op regularisatie. Volgens het lid mag echter niet worden vergeten dat in de jaren zestig en zeventig vele mensen in een bos- of natuurgebied, thans kwetsbaar gebied genoemd, een tweede verblijf hebben opgetrokken en dat de toenmalige overheden dit oogluikend hebben toegestaan. Verkoop en vererving zijn nu niet meer mogelijk. De eigenaar moet zich melden bij de gemeente en opgave doen van de gezinssamenstelling. Hij moet ook aantonen dat het verblijf werd opgetrokken voor het gewestplan van kracht werd. Er zijn zeker nog eigenaars van weekendverblijven die niet aan deze voorwaarden voldoen en voor hen vindt het lid geen oplossing in de beleidsnota.

Voor de illegale maar zone-eigen weekendverblijven zou het Vlaams Gewest volgens het lid een algemene stedenbouwkundige verordening opmaken ter regularisatie. In mei 2004 keurde de Vlaamse Regering het ontwerp van besluit principieel goed. Eind juni 2004 heeft de Vlacoro volgens het lid dat ontwerp in haar besluit bekritiseerd als zijnde te gedetailleerd en te regulerend. Heeft de Vlaamse Regering het besluit aangepast en al definitief goedgekeurd zodat bestaande constructies eindelijk kunnen worden geregulariseerd?

Intussen werd volgens de heer Huybrechts de bestaande rondzendbrief afgeschafte zonder dat de nieuwe stedenbouwkundige verordening van kracht is. De gevolgen op het terrein zijn nu al voelbaar. Geen enkele administratie durft nog een verkavelingsplan goedkeuren, laat staan een

bouw- of regularisatievergunning afleveren. Kan de minister zeggen of er een nieuwe circulaire komt en een nieuwe verordening en zo ja wanneer? In het stappenplan van de minister moesten de gemeenten een inventaris opmaken van de ruimtelijke situatie van de weekendverblijven op hun grondgebied. Die inventaris zou door de provincies worden gecoördineerd maar uiteindelijk bleek dat de afdeling Ruimtelijke Planning de inventarissen verzamelde, controleerde en aanvulde met de gegevens die op Vlaams niveau reeds beschikbaar waren. Voor het indienen van de gemeentelijke inventarissen stelde de minister de datum van 31 december 2003 voorop. De provincies wachten nu op de Vlaamse randvoorwaarden en het afwegingskader van de afdeling Ruimtelijke Planning om in gezamenlijk overleg de dossiers te verdelen. Wanneer zal de afdeling Ruimtelijke Planning klaar zijn met deze opdracht?

De opschorting van de ambtshalve uitvoering van vonnissen en arresten in afwachting van de verdere uitspraken geldt alleen voor de clusters opgenomen in de gemeentelijke inventarissen. Op dit ogenblik beschikken nog maar 44 gemeenten over een volledige inventaris. Wat zal er gebeuren met de gemeenten die nog niet in orde zijn?

Tot slot stelt de heer Huybrechts dat de 15 vooropgestelde terreinen voor lawaaiërende sporten dringend aangelegd moeten worden want steeds meer mensen wagen zich aan wildcrossen. Dat kan niet de bedoeling zijn, aldus de spreker. Wanneer zal werk gemaakt worden van de multifunctionele zones voor lawaaiërende sporten?

De *minister* reageert eerst op de opmerking van mevrouw Schauvliege over de verwarring die de website zou veroorzaken over de algemene verordening voor weekendverblijven. De Vlaamse Regering maakte inderdaad een ontwerp van verordening en keurde die goed. De Vlacoro gaf een advies, waarna de tekst binnen enkele weken opnieuw aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd. De vermelding hiervan op de website zal verduidelijkt worden.

De minister verwijst op zijn beurt naar de resolutie betreffende de problematiek van de weekendverblijven die door het Vlaams Parlement is aangenomen in januari 2003. De meeste commissieleden stonden achter de tekst. Waar het kan zal worden gopteerd voor een planologische oplossing, waar

dat niet kan, zal een uitdoofbeleid worden gevoerd. Ondertussen stelde de minister vast dat men blijft vorderen voor de rechtbank. Daarom werd effectief beslist om na het uitdovend woonrecht voor campings een soortgelijke constructie uit te werken voor de illegale, niet-vergunde weekendverblijven.

Voor de weekendclusters die planologisch oplosbaar zijn, komt er ook een regeling voor de opname in de ruimtebalans. De verblijven die er in 1992 stonden, tellen daarbij niet mee in de balans; de constructies die na 1992 werden gebouwd, worden wel in rekening gebracht. De uitwerking van de decretale teksten vraagt nog enige tijd, maar dit is alvast de richting die de regering wil uitgaan. Het is volgens de minister de bedoeling om met het uitdovend woonrecht een veertig jaar oud debat voor eens en voor altijd af te sluiten.

B. Onroerend Erfgoed

1. Monumentenzorg

1.1 Algemeen beleid

De heer *Johan Sauwens* stelt dat de beleidsnota inzake onroerend erfgoed een aantal nieuwe invalshoeken bevat waarmee hij zich akkoord kan verklaren. Het lid wil in debat treden over deze uitgangspunten om ze te verfijnen.

De spreker wil in eerste instantie meer vernemen over de toekomst van het inventarisatie- en beschermingsbeleid. Het regeerakkoord wil het beschermingsbeleid evalueren, wat volgens het lid zelfs tot declassering aanleiding zou kunnen geven.

Vlaanderen is volgens de heer *Sauwens* heel laat met erfgoedzorg begonnen. De wet van 7 augustus 1931 op de bescherming van monumenten en landschappen was op dat ogenblik bijzonder vooruitstrevend, maar werd slechts schoorvoetend uitgevoerd. Het is nog maar 15 jaar dat in Vlaanderen systematisch wordt beschermd op basis van inventarisatie. De inventaris bevat ongeveer 35.000 objecten, waaruit de administratie kiest welke voor bescherming worden voorgesteld. Nederland telt 48.000 beschermde rijksmonumenten en Vlaanderen iets meer dan 9000, terwijl Vlaanderen vergelijkbare intrinsieke historische en bouwfysische kwaliteiten heeft als Nederland.

Er wacht volgens het lid een enorm werk om het Vlaamse historische erfgoed te beschermen. Dag na dag vinden er immers onherroepelijke afbraken en vernielingen van het erfgoed plaats. Namens de CD&V-fractie vraagt de heer *Sauwens* dan ook dat het beschermingsbeleid niet zou stilvallen. Het lid heeft immers vernomen dat er op werkgroepvergaderingen zou geopperd zijn om jaarlijks nog maar maximum 50 gebouwen te beschermen.

De CD&V vraagt dan ook dat het beschermingsbeleid niet zou vertraagd worden. In het kader van de erfgoedwaardigheden mag het wel verder verfijnd worden. De achterstand die Vlaanderen op het vlak van bescherming heeft ten opzichte van de omliggende landen moet echter verdwijnen. Voor de heer *Sauwens* is het al vijf voor twaalf. Het lid wenst dan ook te weten wanneer de minister hoopt de inventarisatie te kunnen beëindigen en te actualiseren. De eerste delen van de inventaris werden inmiddels al voorbijgestreefd door de feiten. Het lid meent dat men naar een constante monitoring van het erfgoed moet streven, monitoring die moet vertrekken van de inventarisatie.

Voor het beschermingsbeleid zou de minister het subsidiariteitsprincipe willen invoeren. Indien de minister echter de bescherming en het beschermingsbeleid wil overlaten aan de lokale besturen, dan vreest de heer *Sauwens* voor een verdere versnelling van de teloorgang. Door goedkeuring van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen werd een schaarste gecreëerd. De druk vanuit de projectontwikkeling om oude gebouwen af te breken en nieuwe gebouwen op te trekken is dan ook zeer groot. Het lid vraagt dat Vlaanderen zelf zijn verantwoordelijkheid neemt om het beschermingsbeleid uit te voeren. De inschakeling van lokale besturen kan worden overwogen wanneer het gaat om die gebouwen en die monumenten die reeds in een inventaris werden opgenomen maar die nog niet beschermd zijn.

In zijn beleidsnota heeft de minister het ook over 'toperfgoed'. Honderd jaar geleden sprak men ook in die termen en de heer *Sauwens* drukt de hoop uit dat de minister geen eeuw terug wil gaan in de tijd. Tot de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw beschermde men immers nog al te vaak enkel de Romaanse kerktoren en werd de toren los van het hele kerkgebouw gezien. Meer en meer is men erfgoed gaan beschouwen in de totaliteit van zijn omgeving. Het lid vraagt daar-

om wat het begrip ‘topmonument’ nu precies betekent. Gaat het bijvoorbeeld om de Sint-Baafskathedraal en de Sint-Pieterskerk? In de ogen van de CD&V-fractie zijn arbeidersbeluiken in Gent en bepaalde veldkruisen immers evenzeer Vlaams erfgoed. De heer Sauwens vernam dat de administratie van de minister de bescherming van 100 Limburgse vakwerkhoeves heeft teruggestuurd naar de provinciale dienst. Deze vakwerkhoeves zijn echter een getuigenis van een hele levensperiode van het landelijke Vlaanderen en verkommen nu snel. Indien dit het nieuwe beschermingsbeleid is, dan vreest de heer Sauwens dat men op het verkeerde pad is.

De heer *Bart Caron* laat opmerken dat het de eerste keer is dat het beleid voor monumenten en landschappen en het beleid inzake ruimtelijke ordening samen in een beleidsnota worden vervat. Dit kan volgens het lid nieuwe perspectieven bieden. De minister pleit in ieder geval voor een trendbreuk en wil hierbij een aantal nieuwe wegen bewandelen. Zo wenst de minister minder gebruik te maken van ad-hocbeschermingen en spreekt hij over de heroriëntering van verantwoordelijkheden van alle besturen, de accentuering van de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid voor de topstukken en meer aandacht voor de coördinatie. De heer Caron wenst op al deze verschillende aspecten in te gaan.

In beleidsnota staat dat de bescherming als monument zal moeten gebeuren op basis van een eerlijke en doordachte selectie volgens bepaalde criteria. Verder stelt de beleidsnota ook dat beschermen om te beschermen geen zin heeft. De minister lijkt hier te suggereren dat zijn voorgangers zich schuldig gemaakt hebben aan een soort beschermingsdrift of dat zij minstens nagelaten hebben om een aantal beschermingscriteria te hanteren. De heer Caron wijst erop dat de zorg en bescherming van het onroerend erfgoed een vrij recent gegeven is. De Vlaamse kust, met zijn Atlantikwall van appartementsgebouwen, is een driest voorbeeld van hoe monumentenzorg decennialang in het verdomhoekje van de samenleving heeft gezeten.

De heer Caron kan de minister echter bijtreden wanneer hij stelt dat men het klassieke beschermingsmechanisme ook op een andere manier moet durven benaderen. Dit heeft volgens het lid in belangrijke mate te maken met het feit dat op

het terrein zelf de Vlaamse overheid getuigt van een weinig flexibele en integrerende aanpak. De Vlaamse overheid heeft zich in de relatie met de eigenaars en gebruikers van onroerend erfgoed teveel als een controleur en inspecteur opgesteld en te weinig als begeleider en consulent. Het lid meent dat de Vlaamse overheid afmoet van een dergelijke houding en vindt hiervoor steun in de beleidsnota. De overheid moet in plaats van een behoudsgezinde monumentenzorg opteren voor een ‘ontwikkelingsgerichte benadering’. Bij dit alles mag men het kind echter niet met het badwater weggooien.

De heer Caron treedt de heer Sauwens bij wanneer deze stelt dat de bescherming van het waardevol erfgoed moet worden vervolledigd. De voorbije tien jaren werden er, ook voor de inventarisatie van het erfgoed, bijzondere inspanningen gedaan. Het werk is echter nooit af en wat nu niet waardevol wordt gevonden, vindt men binnen 10 jaar misschien wel waardevol. Zo krijgen het modernisme en de functionele architectuur in de bouwkunst vandaag plotseling een ongelooflijke waardering. Op vijf jaar tijd kan de perceptie over wat waardevol is, sterk evolueren.

Iedereen weet volgens het lid dat er nog een inhaalbeweging nodig is op het terrein. De lijst van als waardevol te beschouwen erfgoed is pas vervolledigd en moet nog resulteren in een laatste reeks van beschermingen. Daar zijn redenen voor. Het is een typisch Vlaamse misvatting dat de waardering van het erfgoed haaks staat op de bescherming ervan. Men gaat er bijvoorbeeld ten onrechte van uit dat een beschermd woning niet meer bruikbaar is. Indien de overheid nieuwe functies, nieuwe bestemmingen en de inschakeling in stedelijke ontwikkelingen kan activeren, worden zowel het cultuur-historische als de andere facetten en functionaliteiten van de samenleving er beter van. De heer Caron pleit er uitdrukkelijk voor om de beschermingen met dezelfde intensiteit voort te zetten, maar op een veel actievere manier met het erfgoed om te gaan dan vroeger. Dat is geen tegenstelling. Geen feitelijke bescherming is geen optie om het waardevolle patrimonium te bewaren. Het waardevolle patrimonium staat immers onder druk van speculanten en dergelijke.

Met het begrip ‘topstukken’ in de beleidsnota wordt de indruk gewekt dat de minister een classi-

ficatie wil invoeren. Dat is een oud concept waarbij een orde van belang wordt ingesteld in de monumenten. Om een coherent beeld van het verleden te bewaren is het behoud van een authentiek gebleven arbeidershuis in een beluik even belangrijk als een kathedraal. Derhalve is het heel moeilijk om die classificatie te maken en een waardeoordeel aan monumenten te hechten. Het waardevolle patrimonium belichaamt in zijn geheel en niet in delen de culturele, sociale, economische en maatschappelijke aspecten van het verleden en van de toekomst van Vlaanderen. Dat belang strekt zich uit over de hele Vlaamse cultuurgemeenschap.

Wat is de rol van het gewest en van lokale en provinciale besturen inzake de landschaps- en monumentenzorg van morgen? Waar ligt de eindverantwoordelijkheid voor bescherming? Het discours inzake onroerend erfgoed loopt deels gelijk met dat van de ruimtelijke ordening. Voor het waardevolle patrimonium is er vaak behoefte aan enige afstand, ook in het beslissen over de bescherming ervan. De heer Caron zegt niet dat lokale besturen niet de competentie in huis hebben om te beslissen of iets waardevol genoeg is om te beschermen, maar het lid vindt dat de principes van bescherming op het Vlaamse niveau moeten worden bewaard. Zo staat het ook in het akkoord over het kerntakendebat. Niettemin pleit het lid er net als de minister voor om lokale besturen een belangrijkere rol te laten spelen. De beleidsnota is wat dat betreft niet altijd even duidelijk. Zo zal de Vlaamse overheid enkel nog mogen tussenkomen “waar nodig en wenselijk is en binnen de financiële mogelijkheden van de begroting”.

De heer Caron merkt op dat hij in de beleidsnota niets terugvindt over de relatie tussen onroerend en roerend erfgoed, tenzij een verwijzing naar de door bestemming onroerend geworden goederen zoals bijvoorbeeld een schilderij van Rubens in kathedralen en ander kerkelijk erfgoed. Het lid stelt voor dat de minister overleg pleegt met de minister van Cultuur over de museale sector en collecties die hoorden bij monumenten. Ook met het roerend erfgoed moet er actiever worden omgegaan. De stoffige musea van vroeger worden langzaam vervangen door dynamische, open instellingen.

Het lid vraagt tot slot om de nodige zorg te dragen voor de kwaliteit van de monumentenzorg en wijst op het belang van middelen voor restauratie, zodat niet alleen belangrijke stappen voor-

uit worden gezet in de bescherming, maar dat er ondertussen ook wordt bewaard wat reeds is beschermd.

Mevrouw *Hilde Crevits* sluit zich aan bij de betogen van de heren Sauwens en Caron wat de monumentenzorg betreft. In kleine gemeenten met een beperkt eigen patrimonium, waarvan dan nog een deel beschermd is, is de ontwikkeling van een actieve visie op monumentenzorg van cruciaal belang. Monumenten moeten uiteraard bewaard blijven maar de behoeften van de maatschappij veranderen. Dat vereist ruimte voor creativiteit en een dynamische visie op het vlak van bestemmingen.

De *minister* wil de commissieleden gerust stellen dat hij geen beeldenstormer is. Als historicus heeft hij daarentegen een grote gevoeligheid voor het Vlaamse erfgoed. De beleidsnota werd in nauwe samenspraak met de bevoegde administratie geschreven. Er wordt in de nota weliswaar gepleit voor een evaluatiemoment en een stuk bezinning, maar het is geenszins de bedoeling om de klok terug te draaien. Het feit dat hij als minister bevoegd is voor Ruimtelijke Ordening en voor Monumenten en Landschappen, en het feit dat beide bevoegdheidsdomeinen binnenkort onder dezelfde administratie zullen ressorteren, zal volgens de minister tot synergie leiden. Tijdens de vorige regeerperiode moest de minister van Ruimtelijke Ordening bijvoorbeeld oordelen over een sloopaanvraag voor de Villa Urvater, waarop de minister van Monumenten en Landschappen de beschermingsprocedure in gang zette als beschermende maatregel. Indien hij nu met een vergelijkbare situatie geconfronteerd wordt, kan de minister de sloopvergunning weigeren waardoor hij meer tijd krijgt om samen met de administratie naar een oplossing te zoeken wat de eventuele bescherming betreft. Beide bevoegdheidsdomeinen moeten met elkaar integreren in een open geest, zonder al te naïef te zijn over de intenties van bouwspeculanten. Integratie zal voor meer mogelijkheden zorgen dan alleen maar steriel beschermen. Dat houdt niet in dat beslissingen om te beschermen teruggedraaid zullen worden. De inventarisatie moet in de loop van de komende jaren afgerond worden.

Volgens minister Van Mechelen is de centrale vraag hoe monumenten precies beschermd moeten worden. Vandaar het tweede uitgangspunt: beschermen op maat. De draagwijdte van een bescherming zal weloverwogen worden ingeschat.

De minister licht dit toe met een nieuw voorbeeld. In 2000 werd terecht een proces-verbaal opgesteld over de verloederding van het kasteel van Heers. De gerechtelijke uitspraak kwam er echter pas vier jaar later, met alle gevolgen voor de staat van het gebouw. De vraag is nu wie dit kasteel zal renoveren en in welke mate de overheid de eigenaars kan verplichten tot renovatie. De minister is van oordeel dat werk moet gemaakt worden van een specifieke procedure. Er is ondertussen al een stedenbouwkundig attest verleend dat een flexibele herbestemming mogelijk maakt, want de kans is klein dat een particulier het kasteel restaureert om erin te gaan wonen.

De heer *Johan Sauwens* wijst erop dat de erfgoeddienstbaarheden vroeger enkel negatieve bepalingen bevatte. De voorbije jaren veranderde een en ander. Nu wordt nagegaan welke monumenten belangrijk zijn in een stad en worden die vervolgens gezamenlijk beschermd. Dankzij een onderhoudspremie kunnen snel kleine onderhoudswerken uitgevoerd worden om het gebouw tegen zwaardere schade te beschermen. De Stichting Vlaams Erfgoed is opgericht op initiatief van de regering en restaureert onder meer met bijdragen van de leden monumenten. Al deze maatregelen dragen de goedkeuring weg van de spreker, maar ze vereisen financiële middelen. Nederland, dat weliswaar groter is, beschikt over een budget van 300 miljoen euro. Wallonië geeft jaarlijks dubbel zoveel uit per beschermd monument als Vlaanderen.

De heer Sauwens vreest verder voor een classificatie waarbij wordt beschermd op basis van zeldzaamheid. De ene vakwerkschuur in Oost-Vlaanderen moet beschermd worden omdat ze uniek is in Oost-Vlaanderen. Een herenwoning in Mechelen is niet zeldzaam maar in Meeuwen-Gruitrode wel. Dergelijke criteria, in combinatie met filters, om niet te veel te beschermen, zijn volgens het lid verkeerd.

1.2 Financiële luik

De heer *Johan Sauwens* is bekommerd over de besparing van 75 miljoen euro in de restauratiekredieten. Momenteel bevinden de kredieten zich op een lager niveau dan in 2001. Het is mogelijk dat er in de huidige begrotingscontext besparingsmaatregelen nodig zijn, maar het lid wijst erop dat investeringen in monumentenzorg een bijzonder hoge return hebben. Dit laatste geldt

zowel voor het bouwhistorische als het culturele aspect. Investeringen in het instandhouden en restaureren van monumenten hebben bovendien een bijzonder hoge hefboomfunctie voor hele wijken. Hiervan zijn tientallen voorbeelden op te sommen. De heer Sauwens pleit er dus voor dat de kredietvermindering van 2004-2005 geen aanzet is tot een vermindering gedurende een hele legislatuur. Op korte termijn zou dit in ieder geval moeten bijgestuurd worden.

De heer *Bart Caron* vraagt of de minister het systeem van de koppelsubsidies, waarbij investeringen door de lokale overheid of private eigenaars van een onroerend goed automatisch worden ondersteund door subsidies van het Vlaamse Gewest of omgekeerd, wil opheffen. Waardoor gaat de minister dit systeem vervangen? Vloeit daaruit automatisch voort dat provincies en lokale besturen het vrijgekomen geld aanwenden voor herwaardering van het eigen provinciaal en lokaal erfgoed? Wat bedoelt de minister dan met 'eigen' patrimonium? Is dat eigendom of patrimonium dat zich op het grondgebied van de betrokken gemeente bevindt? Er is bovendien geen rechtlijnig verband tussen de financiële draagkracht en de grootte van gemeente enerzijds en de aanwezigheid van historisch erfgoed op hun grondgebied anderzijds. Moeten kleine gemeenten met een belangrijk patrimonium, zoals Veurne, Zoutleeuw of Riemst, zelf opdraaien voor het behoud en de onderhoudskosten van de monumenten op hun grondgebied? De heer Caron nodigt de minister uit om over dit onderwerp grondig te debatteren met de commissie. Verder is het lid ermee eens om de eerstelijnszorg door te schuiven naar de gemeenten en een convenant af te sluiten met gemeenten die terzake competentie opbouwen. Dat mag evenwel niet neerkomen op het doorschuiven van financiële verantwoordelijkheid naar lokale besturen. De draagkracht is ook daar niet sterk genoeg.

Het monumentale patrimonium is een belangrijke factor van de identiteit van Vlaanderen. Daarop mag volgens de heer Caron niet worden bespaard. Vandaar de vraag om de kredieten de komende jaren minstens op het peil te brengen dat ze verdienen, gelet op de onwaarschijnlijk grote zorgen die er zijn voor de grote monumenten en in het bijzonder voor het kerkelijke erfgoed. Er moet ernstig worden nagedacht over de herbestemming van de talrijke kerken en kloosters, die opnieuw functies moeten krijgen in de samenleving, functies die

min of meer kunnen aansluiten bij hun originele bestemming. Dat vergt belangrijke financiële middelen, maar die monumenten zijn sterk identiteitsbepalend voor Vlaanderen.

De heer *Johan Sauwens* benadrukt dat de gemeenschap voor genoeg middelen moet zorgen, zoveel mogelijk partners bij de projecten moet betrekken en tijdig optreden. Ten slotte moet de achterstand ingelopen worden. De spreker is tevreden met het voornemen van de minister om bescherming als basis voor het monumentenbeleid te blijven beschouwen.

Voor minister *Dirk Van Mechelen* bestaat er daarover geen enkele twijfel. Het zevende uitgangspunt in de beleidsnota handelt over transparante en alternatieve financiële stimuli. De noodzakelijke besparing zal moeten leiden tot creativiteit. Sedert 1 juli 2003 zijn bijvoorbeeld private stichtingen mogelijk, die een nieuwe kijk inhouden op vermogensbeheer en belasting van vermogens. De minister is van oordeel dat er nog andere mogelijkheden zijn voor alternatieve financiële stimuli. Men zal meer middelen dan voorheen moeten activeren, maar niet alleen overheidsmiddelen. Dat betekent dat de overheid in een open dialoog zal moeten treden met de eigenaars van de monumenten over herbestemming. Minister Van Mechelen is overtuigd van het idee van herbestemming. Daar toe werd onder meer de Conventie van Granada over het behoud van het architectonisch erfgoed in Europa, omgezet in de decreten inzake ruimtelijke ordening. Het kasteel van Heers bijvoorbeeld kan wellicht alleen gered worden als er een nieuwe bestemming voor wordt gevonden. De minister heeft de Limburgse Reconvertiemaatschappij expliciet gevraagd dit dossier aan te pakken.

De Stichting Onroerend Erfgoed levert inderdaad prima werk, maar zou volgens de minister nog beter kunnen presteren dankzij alternatieve financiële stimuli.

De minister is niet per se tegen het subsidiesysteem zoals het vandaag bestaat, maar dringt aan op een onderzoek naar de voor- en nadelen van kruis- en koppelingssubsidiëring. De stad Antwerpen wil bijvoorbeeld het zwembad in de Veldstraat restaureren om opnieuw als zwembad te gebruiken. Op die manier restaureert Antwerpen een monument en zorgt het tegelijk voor nieuwe sportinfrastructuur. Dit voorstel is een initiatief van de stad Ant-

werpen, maar slurpt wel het volledige restauratiebudget en meer dan het koppelsubsidiebudget van de provincie Antwerpen op. Minister Van Mechelen staat achter dit dossier, maar vindt niet dat de afdeling Monumentenzorg bijvoorbeeld de waterzuiveringsinstallatie van het nieuwe zwembad moet betalen.

Eerst moet voor elk onderdeel worden nagegaan wie precies verantwoordelijk is. Daarnaast moeten alternatieve financieringsvormen, zoals als PPS met recuperatie van de btw, overwogen worden. De minister erkent dat zijn beleidsbrief geen pasklare oplossing aanbiedt, maar wil de aanzet geven tot nadenken over creatieve oplossingen. De minister voegt eraan toe dat koppelsubsidies wel interessant kunnen zijn om een zekere dynamiek te behouden.

De heer *Bart Caron* is het daar eigenlijk wel mee eens, maar bij de koppelsubsidies zijn er een aantal vertekende aspecten, bijvoorbeeld wanneer de grootte van het patrimonium van een bepaalde gemeente niet correspondeert met de draagkracht. Wordt er een verschil gemaakt tussen gemotiveerde en niet-gemotiveerde besturen? Zal een lokale eigenaar afhankelijk zijn van een vorm van willekeur? Koppelsubsidiëring is op zich misschien geen goed principe, maar partnerschap tussen besturen is wel nodig, vooral voor grote dossiers.

De spreker sluit zich aan bij de stelling van de minister dat nog gezocht moet worden naar vormen van alternatieve financiële steun. Het systeem van de private stichting is een goed voorbeeld. Vermogende burgers kunnen bij leven hun erfgoed, kastelen, parken in dergelijke private stichtingen onderbrengen om de versnippering van hun nalatenschap te vermijden. Dat is een goede zaak voor de monumentenzorg en de bewaring van het buitengebied. Alleen is de Vlaamse mentaliteit zo dat de civiele krachten in de samenleving daarvoor niet te mobiliseren zijn. In Groot-Brittannië en Ierland kan dat wel met de National Trust. Misschien is het mogelijk een doorbraak te forceren met fiscale stimuli.

De *minister* wijst erop dat hij ook bevoegd is voor financiën. Vorige regeerperiode is er beslist om de schenkingsrechten op bouwgronden te verlagen om meer restpercelen op de markt te krijgen. De opbrengst van de schenkingsrechten op roerende goederen is gestegen van ongeveer 30 miljoen naar

111 miljoen euro per jaar, waaruit blijkt dat die percelen nu inderdaad doorgegeven worden. Die ingreep bewijst dat fiscaliteit kan gebruikt worden als een sturend element. Ook restauratie kan gestimuleerd worden door fiscale maatregelen. Dergelijke maatregelen hebben een grote economische return en verdienen zich terug. Ze vergen wel onderhandelingen met het federale niveau over de btw-regeling.

De heer *Johan Sauwens* volgt de minister daarin, maar het is ook belangrijk om de eigen instrumenten goed te gebruiken. Het lid geeft het voorbeeld van de Ruitersprojecten, die een viertal jaren geleden gestart zijn, waarbij men bepaalde grote gebouwen herbestemde voor sociale huisvesting. Zowel het budget Huisvesting, dat minder moet subsidiëren, als het budget Monumentenzorg varen daar wel bij. Prachtige complexen in diverse provincies worden gerestaureerd tot sociale woningen. Die formule kan ook gebruikt worden voor huisvesting van de eigen diensten. De heer *Sauwens* denkt dat de overheid creatiever moet zijn. De unieke positie van de minister, verantwoordelijk voor monumentenzorg, financiën en ruimtelijke ordening, opent perspectieven.

De *minister* zegt dat partnerschap alleen mogelijk is als er genoeg partners zijn en de projecten maatschappelijke steun krijgen. Het imago van betutteling en controle moet verdwijnen. Een eigenaar moet eigenlijk fier zijn dat zijn eigendom beschermd wordt, nu wordt het vaak als een straf gezien. Dat beeld moet gekeerd worden.

De heer *Johan Sauwens* betwist dat eigenaars beschermde eigendommen steeds als een last ervaren. Hij verwijst daarvoor naar een hoorzitting over de bescherming van de mergelwoningen met 200 aanwezigen, die na afloop allen applaudisseerden en tevreden waren met de bescherming. Alles hangt af van de communicatie over de bescherming.

De *minister* meent dat de Open Monumentendag bewijst dat er veel dynamiek is in de sector, maar dat ook het publiek aandacht heeft voor alles wat te maken heeft met monumenten en landschappen. De perceptie wijzigt dus razendsnel. De maatregelen kunnen gestimuleerd worden door de kostprijs aan te passen en fiscaliteit is daarbij een belangrijke hefboom.

Vertegenwoordigers van steden vragen overleg met de minister over het kadastraal inkomen in steden. In de Seefhoek in Antwerpen staan bijvoorbeeld prachtige, maar verloederde oude gebouwen. De eigenaars betalen grote bedragen aan onroerende voorheffing, de huur volstaat zelfs niet om die te betalen. Over dergelijke toestanden moet het beleid zich de volgende vijf jaar buigen volgens de minister. Het is de bedoeling om te beschermen, maar op maat. Integratie, open debat, middelen vanuit de hele maatschappij en niet alleen de overheid zijn voor de minister de sleutelwoorden. Iedereen is het erover eens dat koppelsubsidie perverse effecten vertoont. Dat moet dus veranderen maar elke verandering moet tevens een verbetering zijn. Het mag niet de bedoeling zijn om de gemeenten op te zadelen met de factuur.

2. Landschappen

De heer *Bart Caron* beaamt dat het erfgoedlandschap het concept van de toekomst is. Daarbij kunnen op een geïntegreerde manier, ruimtelijke en cultuur-historische bestemmingsfactoren worden geïntegreerd. Het lid pleit voor het streven naar een zo maximaal mogelijke integratie tussen ruimtelijke ordening (bij de afbakening van stedelijke gebieden en de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen) en de beschermde landschappen. Op die manier kunnen de verschillende waarden integraal worden benaderd en kan de koudwatervrees die tussen bepaalde sectoren bestaat, langzaam verdwijnen. Er kan daardoor een belangrijke stap vooruit worden gezet in de monumenten- en landschapszorg.

Mevrouw *Hilde Crevits* stelt tevreden vast dat de beleidsnota speciale aandacht heeft voor de werking van de regionale landschappen. De minister wil die blijven ondersteunen. Dat is ook de visie van minister van Leefmilieu en Natuur *Kris Peeters*, die er ook middelen voor heeft uitgetrokken op zijn begroting. Het lid vraagt minister *Van Mechelen* om bij de aangekondigde evaluatie van de werking van de regionale landschappen vooral te onderzoeken op welke wijze het draagvlak voor landschapszorg door die regionale werking verhoogd wordt. Mevrouw *Crevits* stelde vast dat de steun voor die zorg in haar eigen kleine gemeente sterk verhoogde dankzij die actieve werking. Het lid vraagt wel de instrumenten waarover de wer-

king van de regionale landschappen beschikt, te evalueren en die naast de andere instrumenten van de landinrichting te leggen, want de instrumenten doorkruisen elkaar vaak, wat bij particulieren voor wantrouwen zorgt.

Veel stads- en gemeentebesturen kampen met zeer veel papierwerk om hun projecten ondersteund te krijgen en wijzigingen door te voeren. Het lid zou het waarderen mocht de minister daarvan de komende jaren een aandachtspunt maken. Uit de beleidsnota kan mevrouw Crevits echter afleiden dat de minister dat van plan is.

De verslaggever,

De voorzitter,

Joke SCHAUVLIEGE

Patrick LACHAERT
